

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**PREDLOGI ZA RAZKRITJA K TEMELJNIM
RAČUNOVODSKIM IZKAZOM DRUŽBE GORENJE D.D.**

Ljubljana, avgust 2006

ANDREJA TERNIK

IZJAVA

Študentka **Andreja TERNIK** izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom **prof. dr. Slavke KAVČIČ** in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 21. 08. 2006

Podpis: _____

KAZALO

1 UVOD	1
2 LETNO POROČILO IN VLOGA RAZKRITIJ V NJEM.....	2
2.1 SESTAVA LETNEGA POROČILA.....	2
2.1.1 Poslovno poročilo.....	3
2.1.2 Računovodsko poročilo	4
3 RAZKRITJA.....	4
3.1 POJEM RAZKRITJA	4
3.2 POMEMBOST RAZKRITIJ V LETNEM POROČILU	5
3.3 KORISTI RAZKRITIJ V LETNEM POROČILU	6
3.3 VRSTE RAZKRITIJ	9
3.3.1 Obvezna razkritja	9
3.3.1.1 Obvezna razkritja po Zakonu o gospodarskih družbah	9
3.3.1.2 Obvezna razkritja po Slovenskih računovodskih standardih.....	10
3.3.2 Prostovoljna razkritja.....	12
4 RAZKRITJA V LETNEM POROČILU DRUŽBE GORENJE D.D. ZA LETO	
2005	13
4.1 PREDSTAVITEV DRUŽBE GORENJE D.D.	13
4.2 LETNO POROČILO DRUŽBE GORENJE D.D. ZA LETO 2005	15
4.3 OBVEZNA RAZKRITJA POSTAVK V BILANCI STANJA	17
4.3.1 Razkrivanje opredmetenih osnovnih sredstev	18
4.3.2 Razkrivanje neopredmetenih sredstev in dolgoročnih aktivnih časovnih	
razmejitev	19
4.3.3 Razkrivanje finančnih naložb	21
4.3.4 Razkrivanje zalog	22
4.3.5 Razkrivanje terjatev.....	22
4.3.6 Razkrivanje naložbenih nepremičnin.....	23
4.3.7 Razkrivanje denarnih sredstev	24
4.3.8 Razkrivanje kapitala	25
4.3.9 Razkrivanje dolgoročnih dolgov.....	26
4.3.10 Razkrivanje rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev.....	27
4.3.11 Razkrivanje kratkoročnih dolgov	27
4.3.12 Razkrivanje kratkoročnih časovnih razmejitev	28
4.4 OBVEZNA RAZKRITJA POSTAVK V IZKAZU POSLOVNEGA IZIDA	29
4.4.1 Razkrivanje stroškov amortizacije.....	29
4.4.2 Razkrivanje stroškov dela in stroškov povračil zaposlencem.....	30
4.4.3 Razkrivanje stroškov po stroškovnih mestih in stroškovnih nosilcih.....	30
4.4.4 Razkrivanje odhodkov	30

4.4.5 Razkrivanje prihodkov.....	31
4.4.6 Razkrivanje poslovnega izida.....	31
4.5 OBVEZNA RAZKRITJA POSTAVK V IZKAZU DENARNIH TOKOV	33
4.6 OBVEZNA RAZKRITJA POSTAVK V IZKAZU GIBANJA KAPITALA	33
4.7 PROSTOVOLJNA RAZKRITJA	34
5 PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE OBSTOJEČIH RAZKRITIJ V DRUŽBI	
 GORENJE D.D.....	35
5.1 PREDLOGI ZA RAZKRITJA Z VIDIKA OBSTOJEČIH DELNIČARJEV IN BODOČIH	
INVESTITORJEV	35
5.1.1 Kdo so obstoječi delničarji in bodoči investitorji	35
5.1.2 Predlogi za izboljšavo razkritij	36
5.2 PREDLOGI ZA RAZKRITJA Z VIDIKA ŠIRŠE DRUŽBE	37
5.2.1 Družbeno poročanje.....	37
5.2.2 Predlogi za izboljšavo razkritij v poročilu o družbeni odgovornosti.....	38
6 SKLEP.....	42
LITERATURA	43
VIRI.....	45

1 UVOD

Dandanes deležniki podjetij počasi pridobivajo na pomenu in moči. Posledica tega je, da želijo vedeti čim več o samem poslovanju podjetja. Prav ta pritisk na podjetja pa ustvari potrebo podjetij po komuniciranju z deležniki. Deležniki so tako notranji uporabniki v gospodarski družbi, predvsem vodje na različnih ravneh in zaposleni, kot tudi zunanji uporabniki, trenutni in možni novi delničarji, vlagatelji, upniki, dobavitelji, posojilodajalci, konkurenti, širša javnost in nenazadnje tudi država. Eden izmed načinov komuniciranja z njimi je tudi z letnim poročilom družbe, v katerem le-ta objavi svoje računovodske izkaze in pojasnila k njim.

Letno poročilo je sestavljeno iz poslovnega in računovodskega poročila. Poslovno poročilo predstavlja njegov prvi del, ki vsebuje v prvi vrsti neračunovodske informacije. Zakonodaja sicer okvirno določa vsebino poslovnega poročila, vendar se o njegovi podrobnejši vsebini podjetja, ki želijo s prostovoljnimi informacijami izboljšati letno poročilo, odločajo sama. Računovodsko poročilo pa predstavlja drugi del letnega poročila, v katerem so predstavljeni temeljni računovodski izkazi in pojasnila k njim.

Razkritja informacij v računovodskih izkazih, namenjena zunanjim uporabnikom informacij v letnih poročilih, so za vsa slovenska podjetja predpisana z zakonom o gospodarskih družbah. V prilogi k računovodskim izkazom pa morajo podjetja dodatno pojasniti vrednostne informacije, ki jih vsebujejo sami izkazi. Poleg teh, z zakonom o gospodarski družbi predpisanih pojasnil, pa morajo podjetja, ki so zavezana reviziji, vključiti tudi razkritja, predpisana s slovenskimi računovodskimi standardi za vse pomembne zadeve.

Namen diplomske naloge je predstaviti razkritja k temeljnim računovodskim izkazom družbe Gorenje d.d. ter predlagati razkritja, ki bi utegnili zanimati deležnike družbe. Za deležnike morajo imeti vse informacije v letnem poročilu takšno sporočilno vrednost, da se lahko z njihovo pomočjo kakovostno odločijo. Cilj gospodarske družbe, ki torej predstavlja letno poročilo, je prikazati širši javnosti svoje prednosti, filozofijo in kulturo poslovanja ter jih s tem prepričati, da se z njimi spleta sodelovati.

Diplomsko delo je razdeljeno na tri dele. V prvem delu sem predstavila sestavine letnega poročila ter opredelila pojem, pomembnost in korist razkritij v letnem poročilu. V drugem delu sem predstavila družbo Gorenje d.d. ter razkritja, ki jih je družba razkrila v svojem letnem poročilu. V tretjem delu pa sem podala še predloge za izboljšavo razkritij z vidika obstoječih in bodočih delničarjev ter širše družbe.

2 LETNO POROČILO IN VLOGA RAZKRITIJ V NJEM

Vsako leto gre na tisoče podjetij skozi rutino sestavljanja letnega poročila. Vendar pa je objava letnega poročila veliko več kot le formalnost, letno poročilo mora namreč ujeti dušo in osebnost družbe, oblikovati njeno podobo in projicirati bistvo identitete in prihodnjih usmeritev družbe (Stittle, 2003, str. 3).

Z letnim poročilom družbe poslovodstvo obstoječim ali možnim lastnikom, zaposlencem, poslovnim partnerjem in drugim interesnim skupinam daje tiskan dokaz o preteklem poslovanju in s tem zadovolji njihove potrebe po različnih informacijah (Thomas Friedlob, 2001, str. 3).

Letno poročilo je tudi eno najbolj uveljavljenih komunikacijskih sredstev, s katerim ciljni javnosti predstavimo podjetje v celoti, in sicer tako njegove dosežene poslovne izide kot njegovo perspektivo. Računovodstvo in računovodski izkazi zagotavljajo temeljne podatke in informacije o poslovanju. Kljub temu da je iz računovodskih izkazov, ki jih pripravi poslovodstvo, mogoče razbrati veliko pomembnih informacij tudi o prihodnjem poslovanju družbe, pa se vedno znova pojavljajo zahteve po številnejših, ustrežnejših in hitrejših informacijah. Zahteve uporabnikov pa lahko zadovoljimo z dajanjem večjega pomena razkritij k temeljnim računovodskim izkazom.

Razkritja v letnem poročilu se ne nanašajo le na podatke iz računovodskih izkazov, temveč tudi na druge, ki bi jim lahko rekli netipični računovodski podatki. Gre torej za podatke in informacije, ki jih ne zagotavljajo računovodski izkazi. Za sprejemanje poslovnih odločitev so torej potrebni še drugi podatki in informacije o poslovanju. Te podatke pa zahtevajo in jih bodo zahtevali v vedno večjem številu tudi lastniki, naložbeniki in vsi drugi, ki jih zanimajo podatki in informacije o poslovanju podjetja (Horvat, 2003a, str. 26).

Letno poročilo so v skladu z zakonom o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD) dolžna sestaviti vsa podjetja ter k temeljnim računovodskim izkazoma priložiti pojasnila k predstavljenim vrednostim v računovodskih izkazih. Gospodarske družbe, ki so zavezane reviziji, pa morajo računovodski del letnega poročila sestaviti bistveno obširneje, dodatno morajo namreč sestaviti še izkaz finančnega izida, izkaz gibanja kapitala in poslovno poročilo ter še obširnejša pojasnila k izkazom, ki jih slovenski računovodski standardi (SRS) predpisujejo za vse pomembne zadeve.

2.1 Sestava letnega poročila¹

Letno poročilo sestavljajo tri jasno prepoznavne temeljne sestavine, in sicer uvodni del, poslovno poročilo in računovodsko poročilo. K vsakemu sestavnemu delu letnega poročila

¹ Glej Prilogo 1: Splošna pravila o letnem poročilu.

pa mora vsaka družba vključiti razkritja in ne samo k temeljnim računovodskim izkazom oziroma k računovodskemu poročilu.

Več o poslovnem in računovodskem poročilu si pogledjmo v nadaljevanju.

2.1.1 Poslovno poročilo

Poslovno poročilo je sestavni del letnega poročila in v najširšem smislu vsebuje različne analize preteklih dogajanj in stanj ter predvidevanj pri poslovanju in podobno. Analize preteklih dogajanj in stanj lahko temeljijo na računovodskih podatkih iz računovodskih izkazov, lahko pa posegajo tudi na področje trženja, proizvodjanja, financiranja, kadrovske problematike, ravnanja z okoljem, družbene dejavnosti in druga. S tem posežemo tudi na področje prostovoljnih in neračunovodskih razkritij oziroma v celovito poslovno poročanje. Obseg in podrobnost navedb v poslovnem poročilu je odvisen od namena, ki ga želi podjetje s takšnim poročilom doseči. Sestavine poslovnega poročila so lahko informacije o (Kavčič, 1998a, str. 31):

- vplivu na okolje (onesnaževanje okolja, akcije za preprečitev in odpravo negativnih posledic za okolje itd.);
- porabi energije;
- delovanju podjetja s socialnega in širšega družbenega vidika, zlasti glede odnosa do manjšin, mladih, nezaposlenih, invalidov, žensk itd.;
- skrbi za zaposlence, zlasti z vidika varstva pri delu, izobraževanja, komunikacije, participacije itd.;
- sodelovanju z družbeno-političnimi skupnostmi, zlasti z vidika odnosa do splošne zdravstvene ravni, do kulture, umetnosti itd.;
- drugih vplivih na družbo, kjer naj bi predstavili predvsem splošno usmeritev družbe do okolja.

Podrobno poslovno poročilo vsebuje tudi razčlenitve odmikov obračunskih podatkov od sodil za njihovo presojanje ter oblikovanje kazalnikov na podlagi obračunskih in predračunskih računovodskih podatkov. Kazalniki v letnem poročilu omogočajo analizo družbe in hitro primerjavo z drugimi družbami v isti panogi ali v različnih panogah in z drugimi konkurenčnimi družbami. Dobro je prikazati kazalnike skozi več obdobj, da interesne skupine zlahka vidijo, ali družba napreduje ali nazaduje.

Ostaja pa odprto vprašanje vsebine poslovnega poročila, ki pravzaprav po eni strani mora imeti obvezna razkritja, ker tako izhaja iz ZGD, po drugi strani pa znotraj teh obveznih sestavin lahko govorimo o prostovoljni izbiri vsebin oziroma o prostovoljnih razkritjih. To pomeni, da podjetja sama presodijo, kaj pomeni, denimo pošten prikaz razvoja poslovanja in položaja družbe, kateri so pomembni poslovni dogodki po koncu poslovnega leta, kako obsežno opisati pričakovani razvoj, aktivnosti na področju raziskovanja in razvijanja ter

aktivnosti podružnic v tujini. Pri tem si lahko pomagamo s Slovenskimi računovodskimi standardi (SRS), Mednarodnimi računovodskimi standardi (MRS) ter tujimi in domačimi izkušnjami (Horvat, 2003a, str. 30).

Vsebina poslovnega poročila je na grobo določena v ZGD.²

2.1.2 Računovodsko poročilo

Računovodsko poročilo sestavljajo računovodski izkazi in priloge s pojasnili k njim. So zapisi dogodkov, ki so se zgodili v preteklosti, uporabniki računovodskih informacij in lastniki pa potrebujejo za odločanje tudi najnovejše in druge informacije. Letno poročilo in s tem tudi računovodski izkazi morajo zadovoljevati splošne potrebe večine uporabnikov, vendar sami po sebi ne dajejo vseh informacij, ki bi jih uporabniki morebiti potrebovali pri odločanju. Zaradi teh razlogov in popolnejšega informiranja je treba računovodskim izkazom dodati pojasnila in dodatne razpredelnice ter druge informacije, ki bralcem zagotavljajo dodatne podatke in informacije (Odar, 2006, str. 7).

Pojasnila računovodskih izkazov morajo vsebovati vsaj (Turk et al., 1999, str. 718):

- informacije o uporabljenih metodah vrednotenja kategorij v njih, torej informacije o podlagi za pripravo računovodskih izkazov in o posebnih računovodskih usmeritvah, uporabljenih pri pomembnih poslovnih dogodkih;
- razčlenitev sintetičnih podatkov v njih, ki olajša njihovo razumevanje in analiziranje, dati morajo torej dodatne informacije, ki niso predstavljene v obrazcih računovodskih izkazov, vendar so potrebne za pošteno predstavitev;
- podatke o delu organizacijskih enot v tujini ter trgovanju z lastnimi delnicami in deleži; razkrivajo torej informacije, ki jih zahtevajo standardi in zakoni ter niso predstavljene drugod v računovodskih izkazih.

3 RAZKRITJA

3.1 Pojem razkritja

V najširšem pomenu besede je pojem razkritje prikaz katere koli informacije o izbranem podjetju. Zajete so torej vse informacije iz letnih poročil podjetij, objav v tisku in drugih virov. V ožjem pomenu, kot ga obravnava računovodska stroka, pa so razkritja vse razkrite informacije v letnih poročilih, razen tistih, ki so razkrite prek temeljnih računovodskih izkazov, torej razen vrednostnih podatkov, ki so prikazani že v samih obrazcih posameznih računovodskih izkazov. Razkritja se torej na te računovodske izkaze nanašajo oziroma jih dopolnjujejo.

² Glej Prilogo 2: Vsebina poslovnega poročila.

Razkritja so lahko vrednostna, med katere sodijo na primer bolj podrobno prikazani podatki iz obrazcev računovodskih izkazov ali pa nevrednostna razkritja, ki pa so lahko opisi, dejstva kot, so predstavitev računovodskih usmeritev in ocen ali druge informacije, tudi kvantificirane v drugih, nedenarnih enotah, na primer številu zaposlenih. Lahko gre tudi za drug način prikaza podatkov, ki so že prikazani v posameznih računovodskih izkazih, na primer delnice po številu in nominalni vrednosti (Vezjak, 2002, str. 30).

SRS 30.38 (2006) v točki g opredeljuje pojem razkrivanja znotraj računovodskega informiranja kot predstavljanje, ki zagotavlja poštene informacije in ne zbuja nobenih pomislekov v zvezi z računovodskimi podatki, s katerimi seznanja uporabnike.

O razkrivanju računovodskih informacij govorimo takrat, kadar se vrednostni podatki, prikazani v računovodskih izkazih, dodatno pojasnjujejo. Predstavijo se računovodske usmeritve in ocene, uporabljene pri vrednotenju posameznih postavk v računovodskih izkazih, podlage za njihovo izkazovanje, dodatni podatki, ki bolj natančno predstavijo posamezno postavko, in podobno. Obvezna razkritja predpisujejo zakoni in SRS; gre za razkritja, ki jih je podjetje dolžno zajeti v letno poročilo, sestavljeno v skladu z zakonskimi zahtevami za zunanje uporabnike računovodskih informacij o podjetju. Podjetje pa lahko v svoje letno poročilo zajame tudi druga, neobvezna oziroma prostovoljna razkritja, če jih njegovi uporabniki pričakujejo in mu bo takšno razkrivanje koristilo pri nadaljnjem poslovanju (Vezjak, 2002, str. 30).

3.2 Pomembnost razkritij v letnem poročilu

V pravilniku o računovodstvu mora družba določiti merila pomembnosti, saj z njimi uravnavamo obseg razkritij v letnem poročilu. Če družba ne opredeli zgornje meje razkritij, je vedno mogoče ugovarjati, da določene informacije niso bile razkrite. Obseg razkritij pa je v nekaterih določbah ZGD in poglavjih v SRS navzgor neomejen. Torej, kaj je pomembno in kaj ne je pravzaprav stvar osebne presoje pripravljavcev letnega poročila. Priporočljivo se je o tem pogovoriti tudi z revizorji. Pri obveznih razkritjih k računovodskim izkazom merila pomembnosti določimo z vrednostjo in/ali odstotkom določene kategorije glede na celotno vrednost aktive ali pasive, pri razkritjih v poslovnem poročilu pa lahko pomembnost obravnavamo z vidika poslovnih skrivnosti podjetja oziroma nevarnosti razkrivanja konkurenčnih prednosti podjetij ali nevarnosti nastanka škod zaradi objave določenih informacij. Glede na to, da razkritja v poslovnem poročilu niso tako jasno opredeljena, je zelo priporočljivo v pravilniku zapisati vsaj izhodišča ali usmeritve sestavin letnega poročila (Horvat, 2004, str. 2–3).

Dejstvo, da je letno poročilo najpomembnejše komunikacijsko orodje podjetja, je razlog, da se je treba razkritij oziroma pomembnosti zadev, o katerih je treba poročati, lotiti z vso odgovornostjo. Pri opredelitvi pomembnosti mora sodelovati najvišje vodstvo. Čeprav jo

zapišemo v pravilnik o računovodstvu, to ne pomeni, da o tem presoja in se odloča računovodja, temveč pri tem najvišjemu vodstvu le strokovno pomaga (Vezjak, 2006, str. 115).

3.3 Koristi razkritij v letnem poročilu

Uporabnikom predpisanih računovodskih izkazov ne zadoščajo le vrednosti podatki, prikazani v teh izkazih. Za njihovo pravilno razumevanje in ustrezno presojanje potrebujejo tudi dodatna pojasnila, podana v prilogi k izkazom.

Pri pripravljanju računovodskih informacij se predpostavlja, da gre za (1.) delujoče podjetje, torej podjetje, ki bo v dogledni prihodnosti nadaljevalo poslovanje in nima niti potrebe niti namena, da bi povsem ustavilo ali pomembno skrčilo obseg svojega delovanja. Poslovni dogodki se pripoznavaajo, ko (2.) se pojavijo, in ne šele ob plačilu. In še tretja, izredno pomembna predpostavka, ki se upošteva pri pripravljanju računovodskih informacij: pripravljene morajo biti namreč tako, da (3.) kažejo resnično in pošteno sliko poslovanja podjetja.

Računovodske informacije morajo biti:

- razumljive,
- ustrezne,
- zanesljive,
- primerljive.

Če se želimo na podlagi računovodskih informacij odločati, morajo te seveda biti **razumljive**. Po SRS 30.13. – Računovodsko informiranje (2006) so računovodske informacije razumljive, če jih uporabniki, ki dovolj dobro poznajo poslovno in gospodarsko delovanje in računovodstvo ter jih dovolj prizadevno proučujejo, razumejo brez težav.

Ustreznost je odvisna od posameznega uporabnika informacij. Kar je za nekoga ustrezna informacija, je lahko z vidika odločanja drugega manj ustrezna ali tudi neustrezna. Podjetje mora pri pripravi informacij upoštevati, kateremu uporabniku so namenjene in katere bodo zanj pomembne. Velikokrat se postavlja vprašanje, katera informacija je ustrezna oziroma kako naj se določi ustreznost, da bo priprava računovodskih poročil olajšana. SRS 30.13. (2006) opredeljuje računovodske informacije kot ustrezne, če pomagajo uporabnikom sprejemati oziroma popravljati ali potrjevati poslovne odločitve. Na ustreznost postavk vplivata njihova vrsta in bistvenost, slednja pa je odvisna od njihove velikosti, ocenjene v posameznih okoliščinah, oziroma opustitve ali napačne predstavitev.

Računovodske informacije morajo biti **zanesljive**, da se lahko na njihovi podlagi sprejemajo ustrezne odločitve. Morajo torej predstavljati vse pomembne pojave ter ne smejo vsebovati

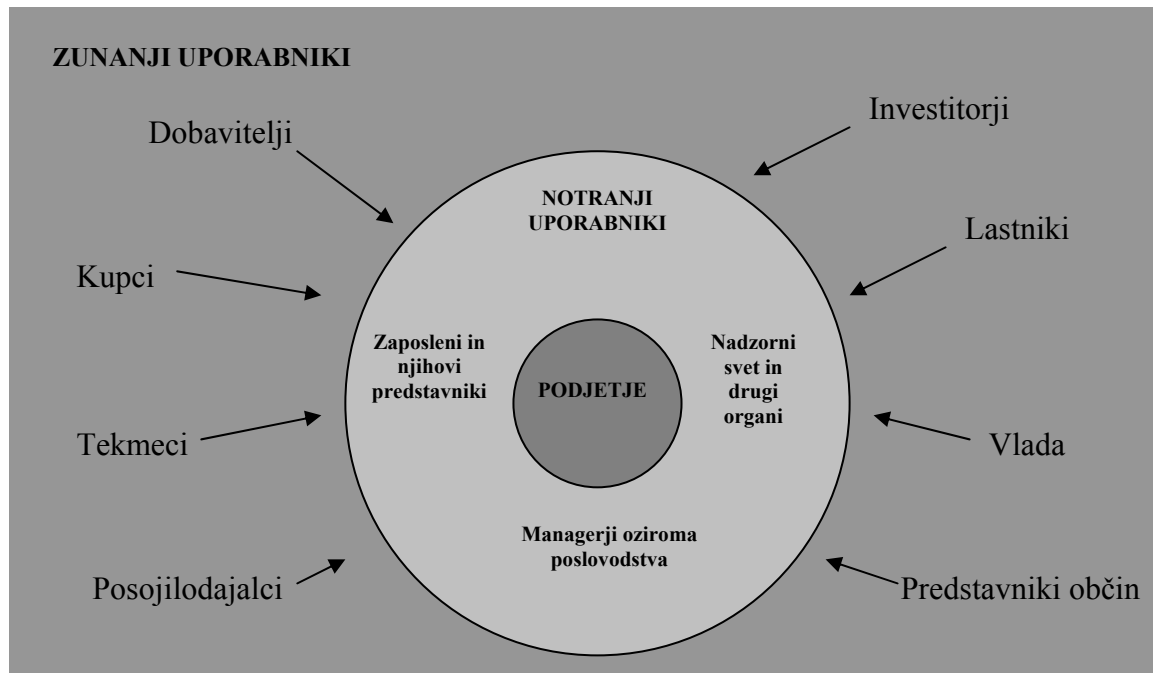
pomembnih napak in pristranskih stališč. Zaradi negotovosti, povezanih s poslovnimi dogodki, se morajo pripravljati z ustrezno mero previdnosti. Dajanje prednosti vsebini pred obliko pa pomeni, naj računovodska poročila prikazujejo informacije o dejanskem poslovanju, ne glede na njihovo morebitno drugačno pravno obliko. SRS 30.13. (2006) opredeljuje računovodske informacije kot zanesljive, če ne vsebujejo pomembnih napak in pristranskih stališč ter zvesto predstavljajo tisto, o čemer trdijo, da predstavljajo, ali za kar se upravičeno domneva, da predstavljajo. Informacije v letnih računovodskih izkazih so bolj zanesljive, če so ti izkazi revidirani.

Uporabnikom informacij je pri njihovem proučevanju in njihovi uporabi v veliko pomoč, če so pripravljene tako, da jih je mogoče **primerjati** z istovrstnimi informacijami v prejšnjih obdobjih, z istovrstnimi predračunskimi informacijami ter z računovodskimi informacijami v drugih podjetjih. Po SRS 30.13. (2006) primerljivost računovodskih informacij ne pomeni samo to, da je zaradi metodične enotnosti mogoče primerjati postavke v računovodskih izkazih istega podjetja za različna leta ali postavke v računovodskih izkazih različnih podjetij, temveč tudi to, da so konti in knjižbe na njih metodično enotni tako v istem podjetju kot v različnih podjetjih.

Računovodske informacije morajo biti pripravljene in predane uporabnikom pravočasno, torej takrat, ko jih potrebujejo pri svojem odločanju. Informacije, predane prepozno, pa če so še tako kakovostno pripravljene, niso koristne. Pri računovodskem poročanju je treba upoštevati, tako kot pri vsaki drugi dejavnosti v podjetju, tudi zahtevo po gospodarnosti, torej da morajo koristiti od njih presegati stroške njihove priprave in predaje (Vezjak, 2002, str. 32).

Različni notranji in zunanji uporabniki računovodskih podatkov in računovodskih informacij imajo tudi svoje posebne interese. Te je treba upoštevati in se jim kar najbolj prilagajati, če želimo, da so zanje razkritja koristna, vendar se pri tem nikakor in nikoli ne smejo ogroziti pravice vseh uporabnikov do popolnega in bistvenega informiranja. Ti uporabniki računovodskih informacij predstavljajo interesne skupine družbe, ki jih je v okolju gospodarske družbe veliko. Interesnim skupinam se gospodarska družba skuša prilagoditi, ko zasleduje svoje cilje. Vpliv posamezne skupine je odvisen od moči, s katero razpolaga, razmerje moči pa se s časom lahko spremeni (Thill, Bovee, 1996, str. 347–367).

Slika 1: Predstavitev uporabnikov računovodskih informacij

Vir: Atrill, 1996, str. 2.

SRS 30 (2006), ki sicer ni obvezen, pa notranje in zunanje uporabnike razvršča, kot je predstavljeno v nadaljevanju.

Notranji uporabniki računovodskih informacij v skladu s SRS 30.7. (2006) so:

- izvajalci posameznih nalog v podjetju, ki morajo odločati o podrobnostih izvajanja;
- posloводство v podjetju od najnižje ravni do uprave (ravnateljstva);
- upravljalni in nadzorni organi v podjetju;
- zaposlenci v podjetju.

Zunanji uporabniki računovodskih informacij v skladu s SRS 30.8. (2006) so:

- lastniki podjetja, ki niso člani njegovih upravljalnih in/ali nadzornih organov (tudi možni vlagatelji);
- posojilodajalci (zlasti dajalci dolgoročnih pa tudi kratkoročnih posojil);
- kupci (zlasti glavni stalni kupci);
- država;
- javnost (tudi tekmeci).

3.3 Vrste razkritij

3.3.1 Obvezna razkritja

3.3.1.1 Obvezna razkritja po Zakonu o gospodarskih družbah

Podlago za ZGD v Sloveniji predstavlja bilančno pravo. Le-to je osnova tudi za SRS, Zakon o revidiranju ter za ostale zakone, ki delno ali v celoti napotujejo na SRS. Ti zakoni so Zakon o gospodarskih javnih službah, Zakon o društvih, Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji ter Zakon o računovodstvu (Koritnik Rakela, 2006).

Vsa podjetja morajo v skladu z ZGD v svojih letnih poročilih podati v prilogi k računovodskim izkazom pojasnila, ki jih zahteva 69. člen ZGD-1 (2006),³ poleg tega pa morajo v letnih poročilih podati še morebitne druge podatke in pojasnila, ki jih zahtevajo drugi členi osmega poglavja ZGD-1 (2006), če seveda pridejo pri podjetju v poštev.

V skladu s 55. členom ZGD-1 (2006) se družbe zaradi uporabe določb zakona o gospodarskih družbah razvrščajo na mikro, majhne, srednje in velike družbe z uporabo naslednjih meril na bilančni presečni dan letne bilance stanja zadnjega poslovnega leta:

- povprečno število delavcev v poslovnem letu,
- čisti prihodki od prodaje in
- vrednost aktive.

Tabela 1: Merila za razvrščanje družb na majhne, srednje in velike

VELIKOST DRUŽBE KRITERIJ	MIKRO	MAJHNA	SREDNJA	VELIKA
Povprečno št. delavcev v poslovnem letu	< 10	> 10 < 50	> 50, < 250	> 250
Čisti prihodki od prodaje	< 2 mio €	> 2 mio € < 7,3 mio €	> 7,3 mio € < 29,2 mio €	> 29,2 mio €
Vrednost aktive	< 2 mio €	> 2 mio € < 3,65 mio €	> 3,65 mio € < 14,6 mio €	> 14,6 mio €

Vir: ZGD-1 (2006)

Da družba preide iz mikro v majhno, iz majhne v srednjo in iz srednje v veliko, mora dve leti zapored izpolnjevati vsaj dve od treh meril.

³ Glej prilogo 3: Vsebina priloge k izkazom po ZGD-1 (2006).

V skladu s 3. odstavkom 69. člena ZGD-1 (2006) majhnim družbam v prilogi k izkazu ni treba razkriti oziroma pojasniti podatkov iz 7. do 20. točke prvega odstavka tega člena ter podatkov iz drugega stavka četrtega odstavka 66. člena tega zakona. Vendar pa morajo podatke iz 9. in 10. točke prvega odstavka tega člena prikazati skupno za vse postavke obveznosti.⁴

V skladu s 4. odstavkom 69. člena ZGD-1 (2006) srednjim družbam v prilogi k izkazu ni treba razkriti podatkov iz 12. točke prvega odstavka tega člena. Pri javni objavi poslovnega poročila lahko dodatno opustijo:

- podatke iz 7., 9. in 10. točke prvega odstavka tega člena,
- podatke iz drugega stavka četrtega odstavka 66. člena ZGD-1 (2006),
- vendar morajo podatke iz 9. in 10. točke prvega odstavka tega člena prikazati skupno za vse postavke obveznosti.⁴

3.3.1.2 Obvezna razkritja po Slovenskih računovodskih standardih

Slovenski računovodski standardi so pravila o strokovnem ravnanju na področju računovodenja, ki jih oblikuje Slovenski inštitut za revizijo. So izvirna združitev domače računovodske teorije z mednarodnimi zahtevami, zlasti mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (MSRP) in direktivami Evropske unije. Njihova posebnost pa je, da obravnavajo računovodenje kot celoto za notranje in zunanje potrebe podjetij. Zajemajo finančno, stroškovno in poslovodno računovodstvo. Ker je pri finančnem in stroškovnem računovodstvu osrednji del namenjen knjigovodenju, praviloma spremljata poslovne dogodke, izražene v denarju. Kadar pa je v ospredju poslovodni vidik računovodstva, so sestavni del računovodskih informaciji denarno in v naravnih merskih enotah (nedenarno) izraženi podatki (SRS 2006, Uvod, str. 1).

Slovenski računovodski standardi določajo zlasti:

1. vsebino in členitev izkaza finančnega izida in izkaza gibanja kapitala,
2. pravila o vrednotenju računovodskih postavk,
3. pravila o vsebini posameznih postavk v računovodskih izkazih in pojasnilih teh postavk v prilogi k izkazu.

Po osmem odstavku 54. člena ZGD-1 (2006) SRS ne smejo biti v nasprotju z določbami ZGD in določbami drugih zakonov, ki urejajo pravila o računovodenju posameznih pravnih oseb ter predpisov, izdanih na njihovi podlagi.

Razkritja po SRS (2006) so naslednja:

- razkrivanje postavk v bilanci stanja je opredeljeno v SRS 24 (2006) - Oblike bilance stanja za zunanje poslovno poročanje;

⁴ Glej prilogo 3: Vsebina priloge k izkazu po ZGD-1 (2006).

- razkrivanje postavk v izkazu poslovnega izida je zajeto v SRS 25 (2006) - Oblike izkaza poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje;
- razkrivanje postavk v izkazu finančnega izida najdemo v SRS 26.21 (2006) - Oblike izkaza denarnih tokov za zunanje poslovno poročanje;
- razkrivanje postavk v izkazu gibanja kapitala zasledimo v SRS 27.11 do 27.12 (2006) - Oblike izkaza gibanja kapitala za zunanje poslovno poročanje;
- razkritja obravnavajo tudi standardi gospodarskih kategorij, torej SRS od 1-19 (2006) v poglavju B pod točko e.

RAZKRITJA RAČUNOVODSKIH USMERITEV

Pojasnila o računovodskih usmeritvah so običajno najpomembnejša in so tudi najboljše del pojasnil. Poleg posameznih računovodskih usmeritev, ki smo jih uporabili v računovodskih izkazih, je za uporabnike računovodskih izkazov pomembno, da poznajo podlage, ki smo jih uporabili za merjenje in na katerih so pripravljeni računovodski izkazi.

Pojem računovodske usmeritve zajemajo načela, temelje, dogovore, pravila in navade, ki se jih gospodarska družba drži pri pripravljanju in predstavljanju računovodskih izkazov. Temeljiti morajo na ustreznih računovodskih standardih. Če za kak poseben primer ni ustreznega računovodskega standarda, lahko poslovodstvo računovodsko usmeritev pripravi po svoji presoji, da dobijo uporabniki računovodskih izkazov podjetja kar najbolj koristne informacije (Horvat, 2004a, str. 40). Pri teh presojanjih poslovodstvo upošteva:

- zahteve in smernice v MRS,⁵ ki obravnavajo podobne zahteve;
- opredelitve, prepoznavanje in merila za merjenje vrednosti obveznosti do virov sredstev, prihodkov in odhodkov;
- objave drugih organov za postavljanje standardov in v dejavnosti sprejeta pravila, vendar samo, če so v skladu z ZGD.

Poslovodstvo izbere in uporablja računovodske usmeritve gospodarske družbe tako, da so računovodski izkazi v skladu z vsemi zahtevami vsakega ustreznega MRS in s stališčem Strokovnega odbora za pojasnjevanje. Kjer ni posebnih zahtev, poslovodstvo pripravi usmeritve, ki zagotavljajo, da računovodski izkazi dajejo informacije, ki so:

- ustrezne potrebam uporabnika za odločanje;
- zanesljive, tako da:
 - zvesto predstavljajo dosežke in finančno stanje gospodarske družbe,

⁵ V diplomskem delu se pojavljata kratici MRS (Mednarodni računovodski standardi) in MSRP (Mednarodni standardi računovodskega poročanja). Vsebinsko gre za iste standarde, razlika med njima pa je v starosti in organizaciji, ki ju izdaja. Do aprila leta 2001 je MRS-je izdajala organizacija IASC (International Accounting Standards Committee), nato pa jo je nasledila organizacija IASB (International Accounting Standards Board), ki jih od tedaj izdaja pod imenom MSRP.

- odsevajo gospodarsko vsebino poslov in drugih poslovnih dogodkov in ne samo pravno obliko,
- so nepristranske, to je brez predsodkov,
- so preudarne,
- so v vseh bistvenih pogledih popolne.

Gospodarske družbe lahko izberejo različne računovodske usmeritve in s tem pripravijo različne računovodske izkaze, čeprav govorijo o istih poslovnih dogodkih in razmerah. Da bi lahko uporabniki računovodske izkaze pravilno razumeli, je potrebno razkritje pomembnih računovodskih usmeritev, na katerih so ti izkazi zasnovani.

Doslednost je ena temeljnih računovodskih predpostavk. Ob upoštevanju te računovodske predpostavke družba ne spreminja računovodskih usmeritev. Vendar pa mora včasih družba zaradi različnih vzrokov vendarle spremeniti uporabljene računovodske usmeritve, vendar le, če to zahteva zakon ali organ, ki oblikuje računovodske standarde, ali če je posledica spremembe ustrežnejša predstavitev poslov ali poslovnih dogodkov v računovodskih izkazih gospodarske družbe. V zvezi s spremembo računovodskih usmeritev mora družba razkriti (Odar, 2000, str. 10–11):

- razlog za spremembo;
- znesek preračuna za tekoče obdobje in za vsako predstavljeno obdobje, znesek preračuna, ki se nanaša na obdobje pred tistimi, ki so vključena v primerjalno informacijo;
- to, da je primerjalna informacija prevrednotena ali da to ni izvedljivo.

3.3.2 Prostovoljna razkritja

Pojem prostovoljna razkritja se nanaša na tista razkritja, ki so zunaj računovodskih izkazov in jih ne zahtevajo računovodski standardi, zakoni ter pravila borze vrednostnih papirjev in drugi predpisi. Vsako podjetje se samo odloči, katera prostovoljna razkritja so za letno poročilo primerna, pomembna in uporabna. S prostovoljnimi razkritji se podjetja želijo razlikovati od drugih. Uporabnikom ponudijo večjo količino kakovostnih informacij o poslovanju (Horvat, 2003, str. 61–62).

Prostovoljna razkritja so možna in pogosto zaželeni in se večinoma nanašajo na vsebino poslovnega poročila. Ločijo se na razkritja v uvodnem delu letnega poročila in na splošna razkritja. Slednja so večinoma v poslovnem poročilu, nekatera pa v drugih delih letnega poročila (Horvat, 2004a, str. 42).

Gospodarske družbe se v letnem poročilu odločajo za prostovoljna razkritja zato, da bi dopolnila računovodske podatke. Interesi pri odločitvah o prostovoljnih razkritjih so različni, nekatere gospodarske družbe se za prostovoljna razkritja odločajo iz etičnih razlogov, druga zaradi pričakovanih sprememb v regulativi, največkrat pa prevladuje interes

po dodatni predstavitvi prednosti in sposobnosti gospodarske družbe in želji po čim boljši prepoznavnosti na trgu. Z prostovoljnimi razkritji, ki so eden izmed načinov trženja, gospodarska družba vpliva na podobo v očeh javnosti. V primeru pritiskov s strani javnosti se gospodarska družba odzove na pritiske (Gray et al., 1996, str. 83–85).

Za prostovoljna razkritja se podjetja največkrat odločajo zaradi ustvarjanja razmer za pridobivanje večjega dobička. Zavedajo se, da prostovoljna razkritja lahko doprinesejo več koristi (Sustainability reporting guidelines, 2002, str. 3–4):

- vzbuditev zanimanja za združevanje;
- vplivanje na potencialne investitorje;
- dostop do izbranih skupin (okoljevarstvenikov);
- predstavitev poslanstva;
- povečanje lojalnosti delničarjev;
- povečanje možnosti nove izdaje delnic;
- pridobivanje najboljših kadrov itd.

Pritiski za prostovoljna razkritja podjetij v vseh državah naraščajo. Mnoge države tudi spodbujajo direktno ali indirektno povečanje prostovoljnih razkritij, ki se nanašajo predvsem na družbeno poročanje in poročanje o skrbi za naravno okolje (Bennett et al., 1999, str. 53). Zaradi teh pritiskov družba Gorenje d.d. velik del poslovnega poročila in tako prostovoljnih razkritij namenja tudi družbeni odgovornosti. Tako družba izdaja poročilo o družbeni odgovornosti, ki pa ga lahko izda tudi kot samostojno poročilo.

4 RAZKRITJA V LETNEM POROČILU DRUŽBE GORENJE d.d. ZA LETO 2005

4.1 Predstavitev družbe Gorenje d.d.

Družbo Gorenje sestavlja krovna družba Gorenje gospodinjski aparati d.d. ali skrajšano Gorenje d.d. in 47 odvisnih družb, ki so povezane v skupni sistem na podlagi kapitalskih deležev. Vse družbe v zadnjih letih beležijo dinamično rast, ki je rezultat neprestanega razvoja izdelkov, širjenja proizvodnih zmogljivosti, uspešne prodaje in osvajanja večjih tržnih deležev.

Kljub nenaklonjenim tržnim razmeram, ki so posledica sprememb v svetu, je družbi Gorenje uspelo ohraniti svoj položaj med osmimi največjimi proizvajalci gospodinjskih aparatov v Evropi. Družba Gorenje namreč uresničuje 90-% delež prodaje na trgih izven Slovenije.

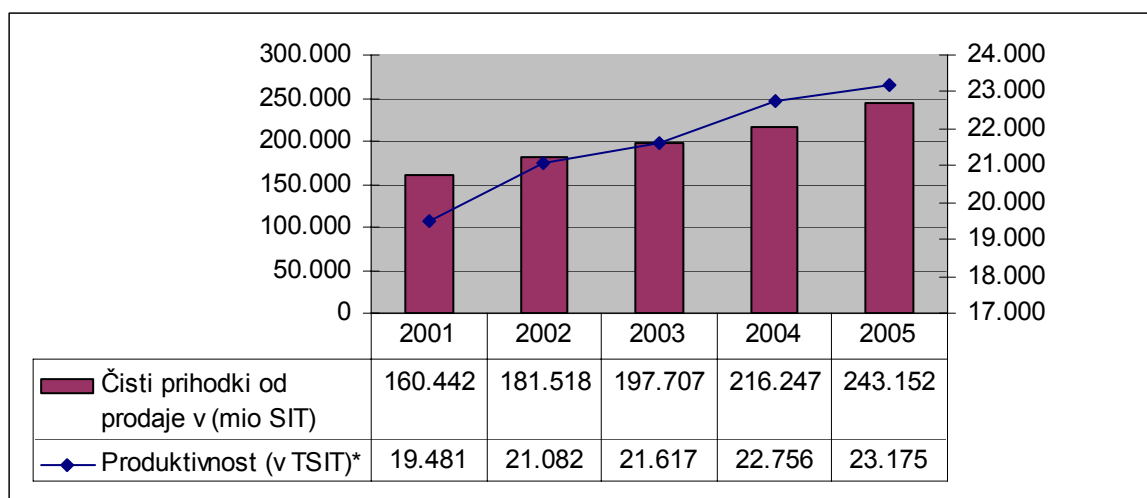
Dejavnost krovne družbe Gorenje d.d. je razdeljena na tri divizije:

- divizija gospodinjskih aparatov,
- divizija notranje opreme,
- divizija trgovine in storitve.

Za uspešnost je zaslužna tudi razvejana mreža lastnih podjetij in predstavništev v svetu. Podjetja družbe Gorenje v tujini so v večini trgovska podjetja, ki imajo organizirano potniško mrežo, skladiščenje, transport in servis proizvodov, podjetji v Avstriji in na Češkem pa izdelujeta tudi kuhinjsko pohištvo.

Obseg poslovanja družbe Gorenje d.d. se je v zadnjih osmih letih, od zaključka lastninskega preoblikovanja, več kot podvojil, saj je s pol milijarde evrov zrasel na več kot milijardo evrov. Število proizvedenih velikih gospodinjskih aparatov se je v tem obdobju povečalo na 3,4 milijona v letu 2005. Rast je bila tudi kakovostna, saj so strukturo prodanih izdelkov uspešno izboljševali s povečanjem količin izdelkov z višjo dodano vrednostjo. Družba Gorenje je tako zrastle v upoštevanje vrednega tekmeca na globalnem trgu. Za lažjo predstavitev obsega poslovanja in velikosti družbe Gorenje d.d. si pogledimo naslednje grafe.

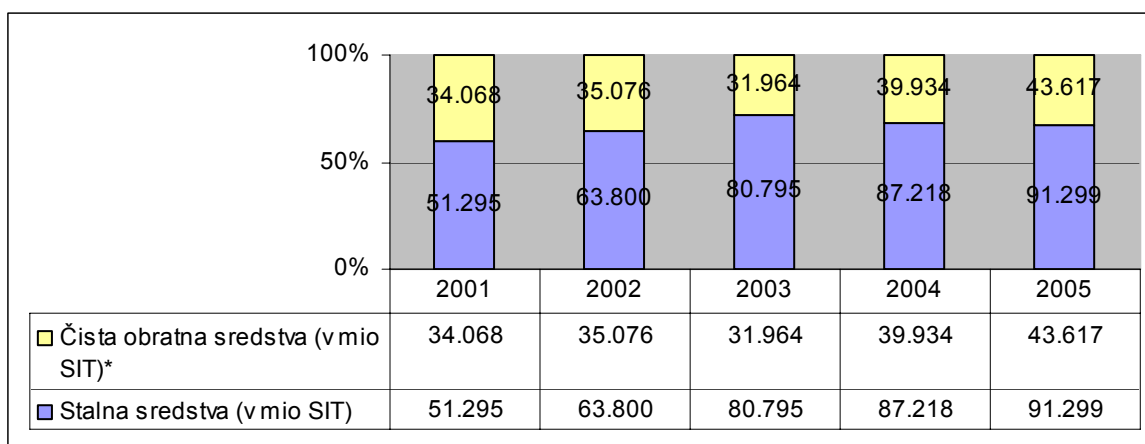
Slika 2: Konsolidirani čisti prihodki od prodaje in produktivnost v letih od 2001 do 2005

* Produktivnost = Konsolidirani čisti prihodki od prodaje/Povprečno število zaposlenih; pri izračunu so uporabljene tekoče cene, zato produktivnost ni realna, saj je v njej izraženo tudi povečanje cen.

Vir: Letno poročilo družbe Gorenje d.d. za leto 2005.

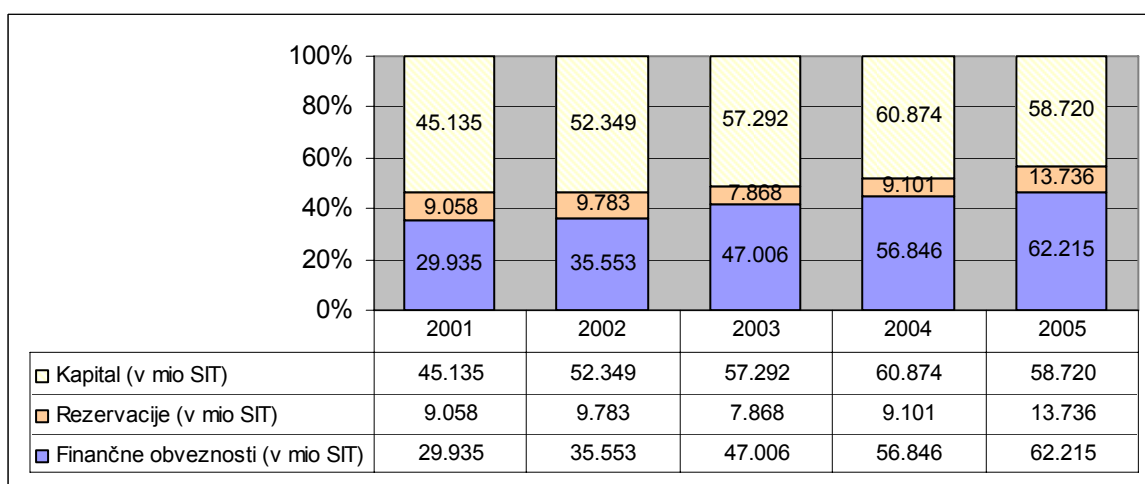
Slika 3: Sestava sredstev na dan 31. 12. v letih od 2001 do 2005

* Čista obratna sredstva = (gibljava sredstva + aktivne časovne razmejitve) – (kratkoročne poslovne obveznosti + dolgoročne poslovne obveznosti + pasivne časovne razmejitve).

Vir: Letno poročilo družbe Gorenje d.d. za leto 2005.

Slika 4: Sestava obveznosti do virov sredstev na dan 31. 12. v letih od 2001 do 2005

Vir: Letno poročilo družbe Gorenje d.d. za leto 2005.

4.2 Letno poročilo družbe Gorenje d.d. za leto 2005

Aprila 2006 je družba Gorenje d.d. na svojih spletnih straneh objavila letno poročilo skupine Gorenje ter družbe Gorenje d.d. za leto 2005. Pri izkazovanju in vrednotenju posameznih postavk računovodskih izkazov so bila neposredno uporabljena določila Slovenskih računovodskih standardov, ki so začela veljati leta 2002. Nove SRS, ki so začeli veljati 1. januarja leta 2006, bodo uporabljali pri pripravi letnih poročil za poslovno leto 2006. Prehod na nove SRS določa 15. točka Uvoda v SRS (2006).

Podjetja, katerih delnice so bile na zadnji dan leta 2005 uvrščene na borzo vrednostnih papirjev, morajo za leto 2005 pripraviti konsolidirana letna poročila po MSRP. Za svoje letno poročilo pa uporabljajo SRS. Tako ima družba Gorenje računovodsko poročilo

razdeljeno na dva dela, in sicer na računovodsko poročilo krovne družbe v skladu s SRS in računovodsko poročilo v skladu z MSRP, ki pa je dalje razdeljeno na računovodsko poročilo Skupine Gorenje in računovodsko poročilo družbe Gorenje d.d.

Ena od razlik med MSRP in novimi SRS je v obsegu razkritij. MSRP namreč zahtevajo precej več razkritij kot prenovljeni SRS, prav tako pa SRS omogočajo, da si podjetja opredelijo obseg pomembnosti razkrivanja.

Letno poročilo je osrednje komunikacijsko orodje odnosov z javnostmi. Dobro letno poročilo je seveda tisto, ki zadovoljuje interese vseh javnosti, zato družba Gorenje d.d. letno poročilo vidi kot možnost za posredovanje vsega, kar bi javnost želela vedeti o njem. Družba Gorenje d.d. s tem namenom ne pojasnjuje samo, kaj je že dosegla in kako ustvarja dobiček ter se spoprijema z vsakdanjimi izzivi, temveč predstavlja tudi poslovno filozofijo podjetja, njegove dolgoročne cilje, in razlaga, kako namerava te cilje doseči.

Družba Gorenje d.d. je svoje letno poročilo razdelila na naslednja poglavja:

- Splošni podatki,
- Poslovno poročilo,
- Poročilo o družbeni odgovornosti,
- Analiza uspešnosti poslovanja in
- Računovodsko poročilo.

Prvi korak pri pripravi letnega poročila je zbrati kritike prejšnjega poročila, kjer odkrivamo morebitne pomanjkljivosti in nejasnosti, zbiramo pripombe analitikov, delničarjev in sodelavcev. Dragocena povratna informacija je tudi ocena strokovne komisije časnika Finance, ki ocenjuje te publikacije v okviru letnega tekmovanja za najboljše letno poročilo. (Razpet et tal., 2003, str. 106).

V nadaljevanju si pogledjmo vsebino treh ključnih sestavin letnega poročila podjetja Gorenje d.d.

Tabela 2: Pregled vsebine treh ključnih sestavin letnega poročila Gorenje

I. Uvodni del	II. Poslovno poročilo	III. Računovodsko poročilo
• povzetek s finančnimi in drugimi ključnimi poudarki (iz preteklega poslovnega leta) • kazalo • kratka uvodna predstavitev • poročilo predsednika uprave • poročilo predsednika nadzornega sveta	• gospodarska gibanja • prodaja in trženje • analiza poslovanja • zaposleni • kupci • dobavitelji • delničarji • naložbe • raziskave in razvoj ter kakovost • okoljevarstvo • družbena odgovornost • načrti	• računovodski izkazi • priloge: - podatki in pojasnila - obvezna dodatna razkritja - predstavitev bilančnega dobička - kazalniki za zunanje računovodsko poročanje - mnenje revizorja - sklepi uprave, nadzornega sveta in skupščine glede razporejanja čistega dobička in glede bilančnega dobička

Vir: Letno poročilo 2005

Letno poročilo Gorenja d.d. je torej sestavljeno iz treh prepoznavnih temeljnih sestavin:

- uvodnega dela, v katerem je na kratko prikazana uspešnost poslovanja v obliki alinej, grafov, shem in tabel;
- poslovnega poročila, ki predstavlja mehki del poročila s prostovoljnimi razkritji. Ta del letnega poročila dopušča več svobode in ustvarjalnosti avtorjem poročila in je namenjeno tudi drugim deležnikom, ki se ne zanimajo za finančne informacije;
- računovodskega poročila, ki vsebuje računovodske informacije.

4.3 Obvezna razkritja postavk v bilanci stanja

Temeljna razkritja za bilanco stanja predpisuje SRS 24 (2006). K bilanci stanja pa je potrebno razkriti še vrsto drugih informacij o posameznih postavkah računovodskih izkazov, ki jih predpisujejo SRS (2006).

Pri razkrivanju postavk bilance stanja izhajamo iz zahtev, ki so opredeljene v poglavju d SRS 24 (2006) – Oblike bilance stanja za zunanje poslovno poročanje. Nekatera razkritja so v tem poglavju izrecno zapisana, sicer pa napotuje podjetje, naj upošteva vsa razkritja, ki jih zahtevajo tudi drugi SRS (2006) v zvezi z bilanco stanja, torej SRS od 1 do 12 (2006).

Če bi podjetje sestavilo bilanco stanja z drugačno razčlenitvijo postavk kot v prejšnjem letu, bi moralo na to opozoriti v prilogi k izkazu in pojasniti razloge. Če pa bi se podjetje

odločilo za združevanje postavk bilance stanja, bi v skladu z 62. členom ZGD, ki zahteva ločen prikaz postavk v prilogi k izkazom, moralo kljub temu prikazati tudi posamezne postavke (Vezjak, 2006, str. 118).

Po 70. členu ZGD je podjetje dolžno v svojem poslovnem poročilu razkriti tudi pomembne poslovne dogodke po koncu poslovnega leta, torej po datumu bilance stanja. To predpisuje tudi SRS 24.18 (2006), v katerem so pomembni poslovni dogodki jasno opredeljeni, še podrobneje pa so opredeljeni v MSRP.

Če dogodki po datumu bilance stanja vplivajo na stanje sredstev in dolgov na dan bilance stanja, se mora ta zaradi njih spremeniti. V nasprotnem primeru, če dogodki po datumu bilance stanja ne vplivajo na stanje sredstev in dolgov na dan bilance stanja, se ta zaradi njih ne spremeni več, vendar pa je treba o njih poročati, če so tako pomembni, da bi se sicer zmanjšala zmožnost uporabnikov bilanc stanja za ustrezne ocene in pravilne odločitve. Ti dogodki, ki nastanejo po dnevu bilance stanja in ki se razkrivajo, so torej takšne vrste, da ne vplivajo na računovodske izkaze za preteklo leto, vendar so tako pomembni, da bi lahko neinformiranje o njih privedlo do napačnega odločanja uporabnikov letnega poročila (Vezjak, 2006, str. 120).

Za vse gospodarske kategorije v bilanci stanja je skupno, da se v prilogi s pojasnili za njih razkriva podlage za merjenje, računovodske usmeritve ter informacije o morebitnih spremembah računovodskih usmeritev in ocen ter evidentiranje bistvenih napak v letu 2005. Družba Gorenje d.d. je tako na začetku računovodskega poročila razkrila podlage za merjenje, svoje računovodske usmeritve in informacije o spremembah računovodskih usmeritev, ki so jih uporabili pri sestavitvi letnega poročila za leto 2005.

4.3.1 Razkrivanje opredmetenih osnovnih sredstev

Opredmetena osnovna sredstva so fizično oprijemljiva ter se uporabljajo pri ustvarjanju proizvodov ali opravljanju storitev oziroma dajanju v najem ali za pisarniške namene. Lahko so v lasti družbe ali v finančnem najemu ter se po pričakovanjih uporabljajo več kot eno leto. Med opredmetena osnovna sredstva sodijo zemljišča, zgradbe, proizvodna oprema, druga oprema, osnovna čreda in večletni nasadi (Black, 2004, str. 130).

Po SRS 1.42 (2006) se za posamezne kategorije opredmetenih osnovnih sredstev razkriva:

- podlage za merjenje, uporabljene pri ugotavljanju prevrednotene nabavne vrednosti;
- nabavne vrednosti oziroma prevrednotene nabavne vrednosti nabranega amortizacijskega popravka vrednosti in nabrane izgube zaradi oslabitve na začetku in koncu obračunskega obdobja;
- spremembe knjigovodske vrednosti od začetka do konca obračunskega obdobja (zaradi pridobitev, prekvalifikacij, odtujitev, amortizacije, prevrednotenja).

Po SRS 1.43 (2006) se v računovodskih izkazih razkrivajo:

- obstoj in znesek pravnih omejitev ter opredmetena osnovna sredstva, zastavljena kot jamstvo za dolgove;
- računovodske usmeritve, uporabljene pri ocenjevanju stroškov razgradnje, odstranitve in obnovitve prostora, v katerem so opredmetena osnovna sredstva;
- znesek stroškov graditve in izdelave opredmetenih osnovnih sredstev;
- znesek finančnih obvez za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev.

Če se opredmeteno osnovno sredstvo izkaže po modelu prevrednotenja, se po SRS 1.44 (2006) razkriva:

- dan, na katerega je bilo opravljeno prevrednotenje;
- podlaga, uporabljena pri prevrednotenju;
- datum predzadnjega prevrednotenja;
- sodelovanje pooblaščenega ocenjevalca vrednosti;
- knjigovodska vrednost, ki bi bila pripoznana, če bi se prevrednoteno sredstvo izkazovalo po modelu nabavne vrednosti.

Če je prišlo do pripoznanja izgub zaradi oslabitve ali razveljavitve izgube zaradi oslabitve, se razkrijejo razlogi in učinki oslabitve oziroma razveljavitve oslabitve (SRS 1.45, 2006).

V družbi Gorenje d.d. so pri pojasnilu za opredmetena osnovna sredstva najprej tabelarično ponazorili posamezna opredmetena osnovna sredstva in njihove knjigovodske vrednosti na dan 31. 12. 2004 in 31. 12. 2005. Nato so predstavili tabelo gibanja opredmetenih osnovnih sredstev ter za vsako posamezno sredstvo razkrili še ostala potrebna obvezna razkritja, ki jih predpisuje SRS 1 (2001). Za leto 2006 pa bodo v družbi Gorenje d.d. v skladu z novimi standardi (2006) morali pojasniti tudi razloge in učinke oslabitve oziroma razveljavitve oslabitve, če je prišlo do pripoznanja izgub zaradi oslabitve.

4.3.2 Razkrivanje neopredmetenih sredstev in dolgoročnih aktivnih časovnih razmejitev

Neopredmetena dolgoročna sredstva so sredstva, ki fizično ne obstajajo. To so sredstva, ki jih ima gospodarska družba dolgoročno za proizvodnjo ali priskrbovanje proizvodov oziroma opravljanje ali priskrbovanje storitev, za dajanja v najem ali za pisarniške potrebe. Med neopredmetena dolgoročna sredstva sodijo naložbe v pridobljene dolgoročne pravice do industrijske lastnine (koncesije, patenti, licence, blagovne znamke), dolgoročne odložene stroške in naložbe v dobro ime prevzete gospodarske družbe (Black, 2004, str. 130).

Za vsako vrsto neopredmetenih sredstev mora podjetje v skladu s SRS 2.45 (2006) razkriti:

- obliko dobe koristnosti ter uporabljene amortizacijske stopnje pri končni dobi koristnosti;

- metode amortiziranja;
- nabavno oz. prevrednoteno nabavno vrednost in nabrane amortizacijske popravke vrednosti;
- spremembe knjigovodske vrednosti na začetku in koncu obdobja.

Če so sredstva izkazana po večji vrednosti, je potrebno pripoznati izgubo zaradi oslabitve sredstev.

Po MRS 36 je potrebno na dan bilance stanja oceniti možnost obstoja znamenj morebitne oslabitve kakega sredstva. Ta so lahko zunanja ali notranja (Džajić, 1999, str. 47).

V računovodskih izkazih se v skladu s SRS 2.46 (2006) razkrivajo:

- knjigovodska vrednost in preostala doba amortiziranja vsakega neopredmetenega sredstva;
- začetno pripoznana vrednost za neopredmeteno sredstvo, pridobljeno z državno podporo;
- obstoj knjigovodske vrednosti neopredmetenega sredstva, povezanega z omejeno lastninsko pravico, in knjigovodske vrednosti neopredmetenega sredstva, danega kot poroštvo za obveznosti;
- znesek obvez za pridobitev neopredmetenega sredstva.

Če se neopredmeteno sredstvo izkaže po modelu prevrednotenja, se po SRS 2.47 (2006) razkriva:

- dan, na katerega je bilo opravljeno prevrednotenje;
- knjigovodska vrednost prevrednotenega neopredmetenega sredstva;
- knjigovodska vrednost, ki bi bila pripoznana, če bi se prevrednotena vrsta neopredmetenih sredstev izkazovala po modelu nabavne vrednosti;
- metode in pomembne predpostavke, ki se uporabljajo pri ocenjevanju poštene vrednosti.

Družba Gorenje d.d. je pri pojasnilu za neopredmetena dolgoročna sredstva, tako kot pri pojasnilu za opredmetena osnovna sredstva, najprej tabelarično ponazorila posamezna neopredmetena osnovna sredstva in njihove knjigovodske vrednosti na dan 31. 12. 2004 in 31. 12. 2005. Pri tem pojasnilu so predstavili tudi tabelo gibanja neopredmetenih osnovnih sredstev ter druga obvezna razkritja, ki jih predpisuje SRS 2001. V letnem poročilu za leto 2006 pa bo družba Gorenje d.d. morala v skladu z novimi standardi (2006) razkriti tudi, ali imajo sredstva končne ali nedoločene dobe koristnosti. Če se neopredmeteno sredstvo izkaže po modelu prevrednotenja, pa bo družba dodatno morala razkriti še obvezna razkritja po SRS 2.47 (2006).

4.3.3 Razkrivanje finančnih naložb

Finančne naložbe so večinoma naložbe v kapital drugih gospodarskih družb ali finančne dolgove drugih gospodarskih družb, države, območij in občin ali drugih izdajateljev, pojavljajo pa se tudi kot finančna sredstva drugačne dolgoročne narava, ki niso vezana na proizvodnjo in opravljanje storitev v proučevani gospodarski družbi.

Gospodarska družba je poleg zakonsko zahtevanih razkritij dolžna podati vrsto razkritij glede gospodarskih družb, v katerih ima kapitalske naložbe in v zvezi z uskupinjevanjem:

- naravno razmerja med obvladujočim in posameznim odvisnim podjetjem, v katerem obvladujoče podjetje neposredno ali prek odvisnih podjetij nima več kot polovico glasovalnih pravi. Poleg tega je potrebno razkritje, zakaj posamezno odvisno podjetje ni uskupinjeno (SRS 3.39, 2006);
- podjetje podvižnik mora za skupaj obvladovana podjetja, v katera so naložene finančne naložbe, razkriti svoj del kapitalskih deležev. Prav tako mora razkriti vse svoje obveze v zvezi s svojimi deleži v skupnih podvigih in svoj del obvez v zvezi s kapitalom skupaj obvladovanih podjetij, ki jih je prevzelo skupaj z drugimi podvižniki ali pa samo (SRS 3.40, 2006).

Za vsako vrsto finančnih naložba se razkrivajo:

- informacije o izpostavljenosti različnim vrstam tveganja in obsegu ter vrstah finančnih inštrumentov za varovanje pred tveganjem ter v plačilo zapadlih, pa še ne udenarjenih naložbah (SRS 3.42, 2006);
- pri izpostavljenosti obrestnemu tveganju pogodbeni roki za popravek obrestne mere ali roki za plačilo, in sicer tisti, ki se pojavijo prej, ter efektivne obrestne mere, če se uporabljajo (SRS 3.43, 2006);
- pri izpostavljenosti zaupanjskemu (kreditnemu) tveganju vrednost, ki najbolje predstavlja največjo možno izpostavljenost takšnemu tveganju na dan bilance stanja, brez upoštevanja poštene vrednosti katerega koli poročila, če druge stranke ne bi bile sposobne izpolniti svojih obveznosti, ki izhajajo iz finančnih inštrumentov, in pomembno kopičenje zaupanjskega (kreditnega) tveganja (SRS 3.44, 2006);
- informacije o njeni pošteni vrednosti. Če pa je ni mogoče ugotoviti dovolj zanesljivo, se to razkrije skupaj z informacijami o glavnih značilnostih vsake vrste finančnih naložb (SRS 3.45, 2006).

Pri vseh finančnih naložbah se razkriva še (SRS 3.41, 2006):

- pogostost prevrednotenja finančnih naložb zaradi prevrednotenja na pošteno vrednost in oslabitve pa tudi datum zadnjega prevrednotenja finančnih naložb ter sodelovanje neodvisnega ocenjevalca pri tem;
- gibanje presežka iz prevrednotenja v zvezi s finančnimi naložbami ter prevrednotovalnih finančnih prihodkov in odhodkov v tej zvezi.

V ločenih letnih računovodskih izkazih od leta 2006 naprej kapitalna metoda ni več dovoljena, družba pa naj presodi, ali naj kot pomembno informacijo v letno poročilo za leto 2005 vključi tudi to dejstvo, ob prehodu na SRS 2006 pa bo to razkritje postalo nujno. Družba Gorenje d.d. je to informacijo v letno poročilo vključila v pojasnilu k računovodskim izkazom, sestavljenim po MSRP. Razkrila je spremembo računovodskih usmeritev in njen namen ter na kaj učinkujejo te spremembe, vendar ne, kako učinkujejo. Med pojasnili je družba Gorenje d.d. razkrila še:

- naložbe v delnice in deleže družb v Skupini,
- dolgoročno dana posojila,
- gibanje dolgoročnih finančnih naložb,
- ročnosti dolgoročnih danih posojil iz financiranja ter
- lastne delnice in deleže.

4.3.4 Razkrivanje zalog

Zaloge so praviloma sredstva v opredmeteni obliki, ki bodo porabljena pri ustvarjanju proizvodov ali opravljanju storitev oziroma pri proizvodnji za prodajo ali prodana v okviru rednega poslovanja. Med zaloge lahko štejemo material, drobn inventar, nedokončano proizvodnjo in polproizvode, dokončane proizvode in trgovsko blago.

V zvezi z zalogami se razkrivajo:

- presežki in primanjkljaji pri popisu zalog ter odpisi vrednosti zalog zaradi sprememb njihove kakovosti in zaradi sprememb njihove vrednosti (SRS 4.33, 2006);
- knjigovodska vrednost zalog, ki je zastavljena kot jamstvo za obveznosti (SRS 4.34, 2006).

Družba Gorenje d.d. je v pojasnilih k računovodskim izkazom razkrila vsa zakonsko zahtevana razkritja v zvezi z zalogami.

4.3.5 Razkrivanje terjatev

Terjatve so na premoženjskopравnih in drugih razmerjih zasnovane pravice zahtevati od določene osebe plačilo dolga, dobavo kakih stvari ali opravljanje kake storitve. Pojavljajo se večinoma od kupcev ali drugih financerjev prodanih proizvodov in opravljenih storitev, lahko pa tudi do dobaviteljev, prvin poslovnega procesa, do zaposlencev, do uslužbencev pri razporejanju poslovnega izida, do financerjev in do uporabnikov finančnih naložb.

V zvezi s terjatvami se razkrivajo:

- pri poslovnih terjatvah nezavarovane in zavarovane terjatve do kupcev pa tudi terjatve do članov uprave, članov nadzornega sveta in notranjih lastnikov (SRS 5.40, 2006);
- za vsako vrsto terjatev izpostavljenost različnim vrstam tveganja ter obseg in vrsto finančnih instrumentov za varovanje pred tveganjem (SRS 5.42, 2006);
- razčlenitev terjatev po rokih zapadlosti v plačilo (SRS 5.43, 2006);
- v zvezi z uskupinjevanjem terjatev njihovo pobotanje z dolgovi drugih podjetij, v skupini pa tudi nastanek uskupinjevalnih razlik (SRS 5.44, 2006);
- znesek terjatev za odloženi davek in dokaze, ki podpirajo pripoznanje terjatev, če je pripoznanje odvisno od prihodnjih obdavčljivih dobičkov, ki presegajo dobičke iz odprave obstoječih obdavčljivih začasnih razlik, ali če ima podjetje v tekočem ali je imelo v prejšnjih obdobjih izgubo, ki se nanaša na terjatve za odloženi davek (SRS 5.45, 2006).

V pojasnilih k računovodskim izkazom družbe Gorenje d.d. za leto 2005 so za terjatve razkrili:

- dolgoročne poslovne terjatve,
- kratkoročne poslovne terjatve,
- razčlenitev kratkoročnih poslovnih terjatev do kupcev po zapadlosti,
- kratkoročne poslovne terjatve do družb v Skupini,
- kratkoročne poslovne terjatve do kupcev (družb v Skupini) v državi,
- kratkoročne poslovne terjatve do kupcev (družb v Skupini) v tujini,
- kratkoročne poslovne terjatve do kupcev (druge družbe),
- druge kratkoročne poslovne terjatve.

4.3.6 Razkrivanje naložbenih nepremičnin

Naložbena nepremičnina je nepremičnina, posedovana, da bi prinašala najemnino in/ali povečevala vrednost dolgoročne naložbe. Med naložbene nepremičnine uvrščamo zemljišča, posedovana za povečevanje vrednosti dolgoročne naložbe in ne za prodajo v bližnji prihodnosti v rednem poslovanju; zemljišča, za katera podjetje ni določilo prihodnje uporabe; zgradbe v lasti ali finančnem najemu, oddane v enkratni ali večkratni poslovni najem; prazne zgradbe, posedovane za oddajo v enkratni ali večkratni poslovni najem.

Za naložbene nepremičnine mora podjetje po SRS 6.19 (2006) razkriti:

- ali uporablja model poštene vrednosti ali model nabavne vrednosti;
- če uporablja model poštene vrednosti, ali/in v kakšnih okoliščinah so deleži v nepremičnini pri poslovnem najemu razvrščeni in se obračunavajo kot naložbene nepremičnine;

- metode in pomembne predpostavke, uporabljene pri določanju poštene vrednosti naložbenih nepremičnin;
- obseg, v katerem je poštena vrednost naložbenih nepremičnin zasnovana na oceni vrednosti pooblaščenega ocenjevalca vrednosti; če takšne ocene vrednosti ni bilo, je treba to dejstvo razkriti;
- vrednosti, pripoznane v poslovnem izidu za prihodke od najemnin za naložbene nepremičnine, neposredne poslovne odhodke (tudi za popravila in vzdrževanje), izvirajoče iz naložbenih nepremičnin, ki so ustvarile prihodke od najemnin v obdobju, ter neposredne poslovne odhodke (tudi za popravila in vzdrževanje), izvirajoče iz naložbenih nepremičnin, ki niso povzročile prihodkov od najemnin v obdobju.

Pri uporabi poštene vrednosti za naložbene nepremičnine je potrebno razkriti tudi uskladitve knjigovodske vrednosti naložbenih nepremičnin na začetku in koncu obdobja (SRS 6.20, 2006).

Če pa za merjenje naložbene nepremičnine uporablja model nabavne vrednosti, mora razkriti (SRS 6.21, 2006):

- uporabljene metode amortiziranja;
- dobo koristnosti ali uporabljene stopnje amortiziranja;
- nabavno vrednost in nabrano amortizacijo (povezano z nabranimi izgubami zaradi oslabitve) na začetku in koncu obdobja;
- uskladitev njene knjigovodske vrednosti na začetku in koncu obdobja;
- pošteno vrednost naložbene nepremičnine.

Naložbene nepremičnine so po SRS (2006) nova gospodarska kategorija. Ker je družba Gorenje d.d. za leto 2005 pripravila poročilo tudi v skladu z MSRP, je naložbene nepremičnine morala izkazati tudi kot samostojno postavko med dolgoročnimi sredstvi, saj tako zahtevajo določila ob prehodu na izkazovanje v skladu z določili MSRP.

4.3.7 Razkrivanje denarnih sredstev

Denar je zakonsko plačilno sredstvo, ki je posrednik pri menjavi poslovnih učinkov v razmerah blagovnega gospodarstva, trga in delitve dela. Denar so gotovina, knjižni denar in denar na poti. Gotovina je denar v blagajni, in sicer v obliki bankovcev (papirnatega denarja), novcev (kovancev) in prejetih čekov. Knjižni denar je denar na računih pri banki ali drugi finančni instituciji, ki se lahko uporablja za plačevanje. Denar na poti je denar, ki se prenaša iz blagajne na ustrezní račun pri banki ali drugi finančni instituciji in se istega dne še ne vpiše kot dobroimetje pri njej. Med denarna sredstva uvrščamo tudi denarne ustreznike. Denarni ustrezniki so naložbe, ki jih je mogoče hitro oziroma v bližnji prihodnosti pretvoriti v naprej znani znesek denarnih sredstev in pri katerih je tveganje spremembe vrednosti nepomembno.

V zvezi z denarnimi sredstvi mora družba razkriti sestavne dele denarnih sredstev pa tudi zneske dogovorjenih samodejnih zadolžitev na tekočih računih pri bankah, s katerimi družba lahko zagotavlja tekočo plačilno sposobnost (SRS 7.20, 2006).

V pojasnilih k računovodskim izkazom je družba Gorenje d.d. razkrila dobroimetje pri bankah, čeke in gotovino.

4.3.8 Razkrivanje kapitala

Celotni kapital podjetja je njegova obveznost do lastnikov, ki zapade v plačilo, če podjetje preneha delovati, pri čemer se velikost kapitala popravi glede na tedaj dosegljivo ceno čistega premoženja. Opredeljen je z zneski, ki so jih vložili lastniki, ter z zneski, ki so se pojavili pri poslovanju in pripadajo lastnikom. Zmanjšujejo ga izguba pri poslovanju, odkupljene lastne delnice in lastni poslovni deleži ter dvigi (izplačila). Celotni kapital sestavljajo vpoklicani kapital, kapitalske rezerve, rezerve iz dobička, preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let, presežek iz prevrednotenja in prehodno še ne razdeljeni čisti dobiček ali še ne poravnana čista izguba poslovnega leta.

V skladu s SRS 8.30 (2006) mora podjetje posebej razkriti poslovna izida, izračunana na podlagi prevrednotenja zaradi ohranjanja kupne moči kapitala v evru in na podlagi rasti cen življenjskih potrebščin.

Pri vsaki vrsti delniškega kapitala je potrebno posebej razkriti (SRS 8.32, 2006):

- število izdanih in v celoti vplačanih delnic ter število izdanih in ne v celoti vplačanih delnic;
- lastnost delnic, tudi omejitve razdeljevanja dividend;
- izdajo novih delnic, združitve delnic, razdružitve delnic, umik delnic in spremembo lastnosti delnic;
- število odkupljenih delnic, lastnih delnic in delnic, ki jih imajo druga uskupinjena podjetja;
- podatke o možnih pogojno izdanih delnicah.

V zvezi s kapitalom se razkrivata tudi narava in namen vseh vrst rezerv (SRS 8.33, 2006), razkriva pa se tudi znesek dividend, nabiralnih in/ali prednostnih delnic, ki še niso bile izplačane (SRS 8.34, 2006) ter drugi pomembni podatki v zvezi s stanjem in gibanjem sestavin kapitala (SRS 8.35, 2006).

Družba Gorenje d.d. je v pojasnilih k temeljnim računovodskim izkazom za leto 2005 pri kapitalu razkrila vse, kar predpisujejo SRS.

4.3.9 Razkrivanje dolgoročnih dolgov

Dolgoročni dolgovi so pripoznane obveznosti v zvezi z lastniškim financiranjem sredstev, ki jih je treba v obdobju, daljšem od leta dni, vrniti oziroma poravnati. Lahko so finančni ali poslovni dolgovi. Finančni dolgovi se pojavljajo, ker posojilodajalci vnašajo v gospodarsko družbo denarna sredstva ali ker z denarjem poravnajo njegove poslovne dolgove, poslovni dolgovi pa se pojavljajo, ker dobavitelji vnašajo prvine, potrebne pri proizvodnji in opravljanju storitev.

Pri dobljenih dolgoročnih dolgovih razkrivajo dobljene nezavarovane dolgoročne dolgove in dobljene zavarovane dolgoročne dolgove (SRS 9.34, 2006).

Za posamezno vrsto dolgoročnih dolgov se razkrivajo:

- zapadlost v plačilo, obrestna mera in drugi pogoji, pod katerimi so bili pridobljeni (SRS 9.35, 2006);
- informacije o izpostavljenosti različnim vrstam tveganja ter informacije o obsegu in vrsti finančnih instrumentov za varovanje pred tveganji (SRS 9.36, 2006);
- pri izpostavljenosti obrestnemu tveganju pogodbeni roki za popravek obrestne mere ali roki za plačilo, in sicer tisti roki, ki se pojavijo prej, ter efektivne obrestne mere, če se uporabljajo (SRS 9.37, 2006);
- pri izpostavljenosti zaupanjskemu (kreditnemu) tveganju, vrednost, ki najbolje predstavlja največjo možno izpostavljenost takšnemu tveganju na dan bilance stanja, brez upoštevanja vrednosti katerega koli poročila, če druge stranke ne bi bile sposobne izpolniti svojih obveznosti, ki izhajajo iz finančnih instrumentov in pomembno kopičenje kreditnega tveganja (SRS 9.38, 2006);
- v zvezi z uskupinjevanjem dolgoročnih dolgov, njihovo pobotanje s postavkami dolgoročnih finančnih naložb drugih podjetij v skupini kakor nastanek uskupinjevalnih razlik (SRS 9.39, 2006);
- poimensko tudi dolgoročni dolgovi do članov uprave, članov nadzornega sveta in notranjih lastnikov (SRS 9.40, 2006).

Spremenjeni davčni predpisi tudi prvič omogočajo obveznosti za odloženi davek, SRS (2006) pa predpisujejo, da se obračunajo in izkažejo. Tako so se v letnih računovodskih izkazih za leto 2005 prvič izkazale obveznosti za odloženi davek. SRS 2001 sicer opredeljujejo le odložene davke, ki vplivajo na poslovni izid, tako da so v letnih poročilih za leto 2005 vključeni le takšni odloženi davki. Novi SRS (2006) pa opredeljujejo vse vrste odloženih davkov, torej tudi tistih, ki vplivajo neposredno na kapital ali dobro ime, ti pa bodo prvič izkazani v začetni bilanci na dan 1. januarja 2006, sestavljeni ob prehodu na nove SRS (2006) (Vezjak, 2006, str. 124).

Družba Gorenje d.d. je v pojasnilih k računovodskim izkazom za leto 2005 v zvezi z dolgoročnimi dolgovi razkrila:

- dolgoročne poslovne obveznosti,
- dolgoročne finančne obveznosti,
- gibanje dolgoročnih finančnih obveznosti,
- zavarovanja dolgoročnih finančnih obveznosti in
- ročnosti dolgoročnih finančnih obveznosti.

4.3.10 Razkrivanje rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev

Rezervacije se oblikujejo za obveznosti, ki se bodo po predvidevanjih na podlagi obvezujočih preteklih dogodkov pojavile v obdobju, daljšem od leta dni, in katerih velikost je zanesljivo ocenjena. Lahko se oblikujejo na račun dolgoročno odloženih prihodkov ali na račun dolgoročnih vnaprej vračunanih stroškov oziroma odhodkov. Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami se izkazujejo odloženi prihodki, ki bodo v obdobju, daljšem od leta dni, pokrili predvidene odhodke.

Razkrivajo se:

- razlogi in pogoji za njihovo oblikovanje, metode in pomembne predpostavke, uporabljene pri ocenjevanju njihove utemeljene vrednosti ter način obravnavanja pri tem nastalih razlik (SRS 10.32, 2006);
- razlika med njenim načrtovanim oblikovanjem in črpanjem ter njenim uresničenim oblikovanjem in črpanjem v posameznem poslovnem letu (SRS 10.33, 2006);
- informacije o izpostavljenosti različnim vrstam tveganja in način varovanja pred njimi (SRS 10.35, 2006);
- v zvezi z uskupinjevanjem rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev, nastanek morebitnih uskupinjevalnih razlik (SRS 10.35, 2006).

Družba Gorenje d.d. je v zvezi z rezervacijami in dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami razkrila:

- način izračuna rezervacij ter
- gibanje rezervacij.

4.3.11 Razkrivanje kratkoročnih dolgov

Kratkoročni dolgovi so pripoznane obveznosti v zvezi z lastniškim financiranjem sredstev, ki jih je treba najkasneje v letu dni vrniti oziroma poravnati. Tako kot dolgoročni dolgovi se lahko tudi kratkoročni delijo na finančne ali poslovne dolgove. Kratkoročni finančni dolgovi so dobljena kratkoročna posojila na podlagi posojilnih pogodb in izdani kratkoročni vrednostni papirji. Kratkoročni poslovni dolgovi pa so kratkoročni dobaviteljski krediti za kupljeno blago ali kupljene storitve, kratkoročne obveznosti do zaposlencev za opravljeno

delo, kratkoročne obveznosti do financiranja v zvezi z obrestmi, kratkoročne obveznosti do države iz naslova davkov ter kratkoročne obveznosti v zvezi z razdelitvijo poslovnega izida.

Gospodarske družbe so za posamezno kategorijo dolžne razkriti:

- dobljena kratkoročna nezavarovana posojila in dobljena kratkoročna zavarovana posojila (SRS 11.33, 2006);
- obdobje do zapadlosti v plačilo ter obrestna mera in drugi pogoji, pod katerimi so bili pridobljeni (SRS 11.34, 2006);
- pri izpostavljenosti obrestnemu tveganju, pogodbeni roki za popravek obrestne mere ali roki za plačilo, in sicer tisti, ki se pojavijo prej, ter obrestne mere, če se uporabljajo (SRS 11.35, 2006);
- poimensko kratkoročne dolgove do članov uprave (ravnateljstva), članov nadzornega sveta in notranjih lastnikov (SRS 11.36, 2006).

Pojasnilo h kratkoročnim dolgovom k temeljnim računovodskim izkazom družbe Gorenje d.d. vsebuje naslednje podatke:

- vrste kratkoročnih finančnih obveznosti,
- gibanje kratkoročnih finančnih obveznosti,
- zavarovanje kratkoročnih finančnih obveznosti,
- vrste kratkoročnih poslovnih obveznosti,
- kratkoročne obveznosti do dobaviteljev, družb v Skupini,
- kratkoročne obveznosti do dobaviteljev, družb v Skupini (v državi),
- kratkoročne obveznosti do dobaviteljev, družb v Skupini (v tujini),
- kratkoročne obveznosti do drugih dobaviteljev,
- kratkoročne obveznosti do delavcev,
- kratkoročne obveznosti do države in drugih institucij,
- kratkoročne obveznosti za predujme.

4.3.12 Razkrivanje kratkoročnih časovnih razmejitev

Kratkoročne časovne razmejitve so terjatve in druga sredstva ter obveznosti, ki se bodo po predvidevanjih pojavili v letu dni in katerih nastanek je verjeten, velikost pa zanesljivo ocenjena. Lahko so usredstvene (aktivne) časovne razmejitve ali udolgovane (pasivne) kratkoročne razmejitve. Usredstvene kratkoročne časovne razmejitve zajemajo kratkoročno odložene stroške oziroma kratkoročne odložene odhodke ter kratkoročno nezaračunane prihodke. Udolgovane kratkoročne časovne razmejitve pa zajemajo kratkoročno vnaprej vračunane stroške oziroma kratkoročno vnaprej vračunane odhodke in kratkoročno odložene prihodke.

Zahtevanih razkritij sicer ni veliko, razkrivajo pa se:

- razlogi in pogoji za njihovo oblikovanje, metode in pomembne predpostavke, uporabljene pri ocenjevanju njihove utemeljene vrednosti ter način obravnavanja pri tem nastalih razlik (SRS 12.31, 2006);
- razlika med njenim načrtovanim oblikovanjem in črpanjem ter njenim uresničenim oblikovanjem in črpanjem v posameznem poslovnem letu (SRS 12.32, 2006);
- v zvezi z uskupinjevanjem kratkoročnih časovnih razmejitev nastanek morebitnih uskupinjevalnih razlik (SRS 12.33, 2006).

V pojasnilu h kratkoročnim časovnim razmejitvam je družba Gorenje d.d. razkrila pomembnejše vrste aktivnih časovnih razmejitev in pasivnih časovnih razmejitev ter njihove vrednosti.

4.4 Obvezna razkritja postavk v izkazu poslovnega izida

Razkrivanje postavk v izkazu poslovnega izida opredeljuje SRS 25 (2006) – Oblike izkaza poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje.

Poznamo dve različici izkaza poslovnega izida. Podjetja, ki se odločijo za obliko izkaza poslovnega izida po I. različici, morajo v prilogi pojasniti stroške po funkcionalnih skupinah. Te skupine so nabavna vrednost prodanega blaga, proizvodjalni stroški prodanih proizvodov, stroški prodajanja in stroški splošnih dejavnosti, vse z všteti stroški amortizacije.

Podjetja, ki se odločijo za obliko izkaza poslovnega izida po II. različici, pa morajo v prilogi pojasniti stroške po vrstah. Te vrste so nabavna vrednost prodanega blaga in materiala, stroški porabljenega materiala, stroški storitev, plače, stroški socialnih zavarovanj, posebej stroški pokojninskih zavarovanj v pojasnilu, amortizacija, prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih ter prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih.

4.4.1 Razkrivanje stroškov amortizacije

Po SRS 13.25 (2006) se pri vsaki večji skupini amortizirljivih sredstev razkrivajo:

- podlage za vrednotenje, uporabljene pri določanju zneskov, s katerimi se izkazujejo amortizirljiva sredstva;
- uporabljene metode amortiziranja;
- upoštevane dobe koristnosti ali amortizacijske stopnje;
- kosmati znesek vrednosti amortizirljivih sredstev in z njimi povezan popravek vrednosti.

Družba Gorenje d.d. je v pojasnilu k stroškom amortizacije razkrila odpise vrednosti za posamezne skupine sredstev (neopremetena dolgoročna sredstva, opredmetena osnovna sredstva). Podlago za vrednotenje, metodo ter dobe koristnosti in amortizacijske stopnje pa je družba razkrila že v računovodskih usmeritvah. Podrobneje pa so popravki vrednosti in kosmati zneski amortizirljivih sredstev razkriti v pojasnilu k neopredmetenim dolgoročnim sredstvom in opredmetenim osnovnim sredstvom.

4.4.2 Razkrivanje stroškov dela in stroškov povračil zaposlencem

Pri stroških dela je posebej potrebno razkriti:

- zaslužke in deleže v razširjenem dobičku, ki pripadajo upravi in drugim organom (SRS 15.21, 2006);
- programe drugih dolgoročnih zaslužkov zaposlencev zunaj odpravnin ter določbe v zvezi z njimi pa tudi kritje in uporabniki programov (SRS 15.22, 2006);
- podatke o morebitnih zahtevah zaposlencev po izplačilih na podlagi določb zakona, kolektivne pogodbe, splošnega akta podjetja ali pogodbe o zaposlitve, katerim pa podjetje nasprotuje. Razkriti je potrebno tudi, ali so bile oblikovane rezervacije v smislu SRS 10 (SRS 15.23, 2006).

V prilogi k izkazom družbe Gorenje d.d. so k stroškom dela in stroškom povračil zaposlencem objavili pojasnilo z vrednostmi posameznih kategorij stroškov dela. Dodatno pa so dodali pojasnilo s podatki o prejemkih, v katerih najdemo:

- kosmate vrednosti prejemkov uprave in nadzornega sveta,
- čiste vrednosti prejemkov uprave in nadzornega sveta ter
- kosmate in čiste vrednosti prejemkov članov uprave družbe poimensko.

4.4.3 Razkrivanje stroškov po stroškovnih mestih in stroškovnih nosilcih

Vprašanja, ki jih obravnava SRS 16 (2006), so v veliki meri povezana s poslovnimi skrivnostmi, zato se razkrivajo le metode, po katerih so ugotovljeni stroški, ki so podlaga tako za vrednotenje zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje kakor za ugotavljanje stroškov po področnih in območnih odsekih ter pri tistem delu podjetja, kjer se poslovanje ustavlja.

4.4.4 Razkrivanje odhodkov

Pri razkrivanju odhodkov je posebej potrebno razkriti:

- metodo merjenja odhodkov (SRS 17.37, 2006);
- če je razkritje posameznih postavk odhodkov zaradi njihovega obsega, njihove vrste ali njihovih posledic pomembno za pojasnitev dosežkov v obračunskem obdobju, se obseg in znesek takšnih postavk razkrijeta posebej (SRS 17.38, 2006);

- vrsta in znesek spremembe računovodske ocene, ki pomembno vplivata na odhodke v obravnavanem poslovnem letu ali za katera se pričakuje, da bosta nanje pomembno vplivala v naslednjih poslovnih letih (SRS 17.39, 2006).

V povezavi z odhodki je družba Gorenje d.d. v pojasnilih k odhodkom pojasnila naslednje posamezne postavke in njihove vrednosti:

- prevrednotovalne poslovne odhodke,
- druge poslovne odhodke ter
- finančne odhodke.

4.4.5 Razkrivanje prihodkov

Tako kot pri odhodkih je pri prihodkih prav tako potrebno razkriti:

- metodo merjenja (SRS 18.31, 2006);
- znesek vsake posamezne postavke prihodkov posebej, če je razkritje le-teh zaradi njihovega obsega, njihove vrste ali njihovih posledic pomembno za pojasnitev dosežkov v obračunskem obdobju (SRS 18.32, 2006).

V povezavi s prihodki je družba Gorenje d.d. v pojasnilih k prihodkom pojasnila posamezne postavke z vrednostmi:

- drugih poslovnih prihodkov ter
- finančnih prihodkov.

4.4.6 Razkrivanje poslovnega izida

Poslovni izid se predstavi v izkazu poslovnega izida, kot obveznem sestavnem delu računovodskih izkazov vseh podjetij (SRS 19.22, 2006) in ga mora družba v skladu z zakonskimi zahtevami razkriti po področnem in območnem odseku.

Področni odsek je prepoznaven sestavni del podjetja, ki se ukvarja s posameznim proizvodom oziroma posamezno storitvijo ali s skupino sorodnih proizvodov oziroma storitev; tveganja in donosi, ki se nanašajo nanj, se razlikujejo od tistih v drugih področnih odsekih (SRS 19.28, 2006).

Območni odsek je prepoznaven sestavni del podjetja, ki se ukvarja s proizvodi oziroma storitvami v posebnem gospodarskem okolju; tveganja in donosi, ki se nanašajo nanj, se razlikujejo od tistih v drugih območnih odsekih (SRS 19.28, 2006).

Poslovni izid odseka je razlika med njegovimi prihodki in odhodki. Prihodki odseka so prihodki, o katerih se poroča v izkazu poslovnega izida podjetja in ki jih je mogoče pripisati neposredno odseku, ter ustrezni del prihodkov podjetja, ki ga je mogoče utemeljeno

razporediti na odsek ne glede na to, ali izhaja iz prodaj zunanjim odjemalcem ali iz poslov z drugimi odseki v istem podjetju. Odhodki odseka so odhodki, ki izhajajo iz njegovega poslovanja in jih je mogoče pripisati neposredno odseku, ter ustrezni del odhodkov podjetja, ki ga je mogoče utemeljeno razporediti na odsek ne glede na to, ali izhaja iz prodaj zunanjim odjemalcem ali iz poslov z drugimi odseki istega podjetja (SRS 19.23, 2006).

Po SRS ni dovolj, da družba razkrije samo višino poslovnega izida, razkriti mora namreč tudi odhodek za davek, ki vpliva na poslovni izid. Sestavine odhodka za davek so (SRS 19.25, 2006):

- znesek odhodka za davek iz obračunanega davka;
- skupni znesek na novo pripoznanih in odpravljenih terjatev in obveznosti za odloženi davek, ki vplivajo na odhodek (prihodek) za odloženi davek;
- razlika v odhodku (prihodku) iz odloženega davka zaradi spremembe davčnih stopenj ali drugih sprememb davčnih predpisov;
- znesek prihodka iz odloženega davka, ki se pripozna in ki izvira iz predhodno nepripoznane davčne izgube, davčnega dobropisa ali začasne razlike iz prejšnjih obdobj;
- znesek odhodka za odloženi davek, ki izhaja iz odpisa predhodno pripoznane terjatve za odloženi davek.

Odloženi davki, ki pa ne vplivajo na poslovni izid podjetja in ki se nanašajo in obračunajo a) v breme ali v dobro kapitala ter b) v breme ali v dobro dobrega imena, pa se morajo po SRS 19.26 (2006) razkriti posebej. V zvezi z obračunanim in odloženim davkom je treba razkriti in pojasniti tudi (SRS 19.27, 2006):

- razmerje med odhodkom za davek ter računovodskim poslovnim izidom;
- znesek odbitnih začasnih razlik, neizrabljenih davčnih izgub in davčnih dobropisov, za katere niso pripoznane terjatve za odloženi davek;
- za vsako vrsto odbitnih začasnih razlik in za vsako vrsto neizrabljenih davčnih izgub in neizrabljenih davčnih dobropisov znesek pripoznanih terjatev za odloženi davek;
- znesek morebitnih obdavčljivih začasnih razlik, za katere niso pripoznane obveznosti za odloženi davek.

Ker je družba Gorenje d.d. za leto 2005 prvič pripravila tudi izkaze v skladu z MSRP, je v pojasnila morala vključiti tudi razkritja, ki bodo po novih SRS postala obvezna šele v letu 2006, v letu 2005 pa še niso bila. Tako je družba Gorenje d.d. predstavila poslovni izid v izkazu poslovnega izida po področnih in območnih odsekih. Zaradi prehoda na MSRP pa je predstavila tudi sestavine odhodka za davek ter znesek terjatev in obveznosti za odloženi davek.

4.5 Obvezna razkritja postavk v izkazu denarnih tokov

Izkaz denarnih tokov je temeljni računovodski izkaz, v katerem so resnično in pošteno prikazane spremembe stanja denarnih sredstev za poslovno leto ali medletna obdobja, za katera se sestavlja.

Poznamo dve različici izkaza denarnih tokov:

- neposredna metoda: gospodarska družba ga sestavi, če so na voljo ustrezni podatki o prejemkih in izdatkih; SRS (2006) jo imenujejo različica I;
- posredna metoda: gospodarska družba ga sestavi na podlagi podatkov v dveh zaporednih bilancah stanja v izkazu poslovnega izida in dodatnih podatkov za vmesno obdobje, iz katerih nato izračuna podatke o pritokih in odtokih; SRS (2006) imenujejo to metodo različica II.

V prilogi, ki je sestavni del računovodskega poročila, je potrebno razkriti, po kateri različici je izkaz finančnega izida sestavljen in od kod izhajajo podatki za postavke v njem. Podjetje mora razkriti sestavine denarnih sredstev ter predstaviti uskladitev zneskov v svojem izkazu denarnih tokov z ustreznimi postavkami, ki so vključene v bilanco stanja. Tiste denarne tokove, ki smo jih prejeli ali dali iz naslova obresti in dividend, je potrebno razvrstiti in razkriti kot denarne tokove pri poslovanju, naložbenju in financiranju (SRS 26, 2006).

Družba Gorenje d.d. je izkaz finančnega izida opravila po posredni metodi na podlagi postavk v bilanci stanja z dne 31. decembra 2005, bilance stanja z dne 31. decembra 2004, izkaza poslovnega izida za leto, ki se je končalo 31. decembra 2005, in dodatnih podatkov, ki so potrebni za prilagoditev pritokov in odtokov.

4.6 Obvezna razkritja postavk v izkazu gibanja kapitala

V zvezi z izkazom finančnega izida je potrebo po SRS 27 (2006) razkriti:

- pojasnitev razlogov za vsako spremembo posamezne gospodarske kategorije ter povezavo premikov v kapital s spremembami gospodarskih kategorij v bilanci stanja in v izkazu poslovnega izida pa tudi premikov iz kapitala s spremembami gospodarskih kategorij v bilanci stanja in v izkazu poslovnega izida;
- za vsa pretekla obdobja in za začetek obračunskega obdobja, morebitne prilagoditve za nazaj, in sicer zaradi sprememb računovodskih usmeritev ter preračunov zaradi popravka napak za nazaj, ki se nanašajo na saldo prenesenega čistega poslovnega izida;
- po vrstah je potrebno obravnavati spremembe rezerv in presežka iz prevrednotenja;
- delitev čistega dobička in poravnava čiste izgube se v letnem izkazu gibanja kapitala predstavita, potem ko računovodske izkaze sprejme ustrezni organ. V naslednjem

poslovnem letu se predstavijo dividende v zvezi z obračunskim obdobjem, za katero je sestavljen izkaz gibanja kapitala, pa tudi druge odločitve skupščine delniške družbe.

Družba Gorenje d.d. je v računovodskem poročilu predstavila izkaz gibanja kapitala ter zatem predstavila še ugotovitve in predloge uporabe bilančnega dobička in tako zadovoljila vsem zakonskim zahtevam.

4.7 Prostovoljna razkritja

Prostovoljna razkritja se pojavljajo predvsem v poslovnem poročilu, zato je družba Gorenje d.d. v poslovno poročilo vključila tiste vsebinske sklope, ki vsebujejo razkritja, ki se ne nanašajo na računovodske. Ti vsebinski sklopi so:

- uvodni del letnega poročila s splošnimi podatki,
- splošni del letnega poročila oziroma poslovno poročilo,
- poročilo o družbeni odgovornosti in
- analiza uspešnosti poslovanja.

V uvodnem delu letnega poročila je družba Gorenje d.d. objavila povzetek s poudarki, ki so pomembni za podjetje v poslovnem letu, tako da se bralec na hitro seznani z vsebino letnega poročila še preden ga začne brati. To je predstavilo v obliki grafikonov in tabel za obdobje preteklih petih let. Med denarno izraženimi podatki so tako objavili konsolidirane čiste prihodke od prodaje, dodano vrednost, dobiček iz poslovanja pred amortizacijo in razervacijami, čisti poslovni izid, naložbe, sestavo sredstev in sestavo virov sredstev. Poleg povzetka s finančnimi poudarki so v uvodnem delu letnega poročila objavili tudi pomembnejše dogodke, ki so se zgodili v letu 2005, zgodovinske mejnike razvoja družbe Gorenje d.d., pismo delničarjem in poročilo nadzornega sveta. Med splošnimi podatki pa so predstavili dejavnost družbe Gorenje d.d., organiziranost in sestavo družbe, organe upravljanja in izjavo o spoštovanju Kodeksa upravljanja javnih delniških družb.

Splošni del letnega poročila predstavlja najobsežnejši del, v njem pa je družba Gorenje d.d. opisala vse sestavine, ki jih ne določajo ZGD (2006) in SRS (2006). Sestavine splošnega oziroma poslovnega poročila je družba Gorenje d.d. združila v naslednje sklope:

- vizija, poslanstvo in strateške usmeritve družbe Gorenje d.d.,
- gospodarske razmere,
- prodaja in tržni položaj,
- nabava,
- proizvodnja,
- razvoj,
- naložbe,
- upravljanje kakovosti,

- informatika,
- finančno upravljanje,
- upravljanje s tveganji,
- ustvarjanje vrednosti za delničarje,
- načrti in pogoji poslovanja v letu 2006.

Splošnemu poročilu sledi poročilo o družbeni odgovornosti, katerega je družba Gorenje d.d. razdelila na naslednje vsebinske sklope:

- odgovornost do zaposlenih,
- odgovornost do uporabnikov izdelkov in storitev,
- odgovornost do ožje in širše družbene skupnosti,
- odgovornost do naravnega okolja in
- EMAS okoljska izjava Gorenje d.d.

Kot kažejo smernice v razvoju letnih poročil, postaja pomemben sestavni del letnega poročila analiza uspešnosti poslovanja. Družba Gorenje d.d. je znotraj analize uspešnosti poslovanja najprej napravila povzetek analize poslovnih dejavnikov uspešnosti poslovanja v letu 2005 nato pa napravila še ekonomsko analizo uspešnosti poslovanja.

5 PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE OBSTOJEČIH RAZKRITIJ V DRUŽBI GORENJE D.D.

5.1 Predlogi za razkritja z vidika obstoječih delničarjev in bodočih investitorjev

5.1.1 Kdo so obstoječi delničarji in bodoči investitorji

Vse aktivnosti komuniciranja, tudi preko letnega poročila, so namenjene temu, da delničarji in bodoči vlagatelji pridobijo zadostne, pravočasne in natančne informacije, ki jih prepričajo, da s svojimi prihranki kupijo prav delnice družbe Gorenje d.d. Vsi lastniki imajo enotne želje po informacijah, vendarle pa moramo ločiti dva tipa delničarjev: male in institucionalne delničarje.

Mali delničarji so fizične in pravne osebe, ki del svojega zaslužka prihranijo in prosta sredstva usmerjajo v portfeljske naložbe na borzi. Z nakupom vrednostnih papirjev, denimo delnic ali obveznic izbranega podjetja, želijo posamezniki pridobiti večji donos kot z alternativnimi naložbami, podjetja pa smotrno izrabiti prosta sredstva zaradi pomanjkanja drugih donosnejših investicij. Večina velikih družb s presežki denarja vzdržuje obsežen portfelj delnic, obveznic in instrumentov denarnega trga kot del programa upravljanja prostih sredstev (Razpet et al., 2003, str. 46).

Razmišljanje in ravnanje institucionalnih vlagateljev je drugačno od malih, ki tvegajo svoj denar. Institucionalni managerji namreč upravljajo tuj denar, zato so pogosto usmerjeni bolj v donose, ki jih je možno hitro doseči, kot v dolgoročno pomoč podjetjem.

Poleg dveh osnovnih vrst delničarjev glede na velikost lastniškega deleža (malih in institucionalnih) ločimo vlagatelje tudi glede na njihov slog investiranja oz. glede na vloženo energijo pri sprejemanju investicijskih odločitev. Gre za aktivne in pasivne vlagatelje.

Za aktivne vlagatelje je značilna aktivna strategija investiranja. Ta velja za tradicionalno in pomeni, da se vlagatelji o nakupu oziroma prodaji odločajo na osnovi raziskav, analitičnih metod in modelov. Pasivni vlagatelji pa uporabljajo pasivno strategijo. To pomeni, da oblikujejo portfelj generičnih skupin delnic in obveznic glede na določeno osnovo (benchmark) (Razpet et al., 2003, str. 38).

Med vlagatelje se uvrščajo tudi prinašalci dolžniškega kapitala kot ciljna skupina družbe. To so bodisi vlagatelji v obveznice kot delniški vrednostni papir ali posojilodajalci, npr. banke. Ker gre za vezavo njihovih sredstev v podjetje na dolgi rok, tudi oni želijo biti redno obveščeni o dogajanju v podjetju in njegovi sposobnosti odplačila posojenega kapitala, vključno z donosom. Predlagam, da za to ciljno skupino Gorenje d.d. razkrije predvsem denarni tok, ki je za njih kritičnega pomena. Skrbi jih namreč, ali je podjetje sposobno ustvariti dovolj denarja za pokritje dolga in hkrati širiti svoje poslovanje. Te informacije so seveda bolj kvantitativne kot kvalitativne narave.

5.1.2 Predlogi za izboljšavo razkritij

Vlagateljska skupnost, zlasti tista na ameriških in britanskih trgih kapitala, je v preteklosti vedno hvalila družbe, ki so ponosno izkazovale svoje finančne dosežke – dobičke, prihodke, stroške, denarni tok ipd. Dandanes pa vlagatelji vse bolj spoznavajo, da ti finančni kazalniki predstavljajo le del zgodbe. Za oblikovanje naložbene odločitve potrebujejo več kot zgolj finančne informacije. Vlagatelji poleg finančnih informacij pričakujejo tudi informacije o trgu, strategiji, neopredmetenih sredstvih in druge nefinančne informacije, ki nakazujejo prihodnjo uspešnost podjetja, zato bi jih bilo potrebno v letnem poročilu razkriti (Razpet et al., 2003, str. 53). Predlagam, da Gorenje d.d. tudi te vključi v letno poročilo.

Vlagatelji in njihovi analitiki se bodo pri svoji strokovni presoji opirali predvsem na kazalnike poslovanja, ki so v svojem bistvu samo razmerja med določenimi postavkami iz računovodskih izkazov. Družba Gorenje d.d. je v letnem poročilu za leto 2005 objavila analizo uspešnosti poslovanja družbe v letu 2005 v primerjavi z letom 2004. Bolj kot višine kazalnikov analitike in vlagatelje zanimajo trendi v njihovem gibanju in primerjave

med podjetji znotraj panoge, tako v državi kot v mednarodnem okolju (Thomas Friedlob, 2001, str. 4). Prikazovanje trendov je v letnem poročilu družbe Gorenje d.d. še vedno krajše in manj nazorno kot v tujini. Poslovni rezultati namreč puščajo daljšo sled, zato družbi Gorenje d.d. predlagam, da navaja primerjalne podatke vsaj za tri leta. V tujini namreč družbe navajajo podatke za pet let, poleg teh primerjav pa priporočajo še povzetek kazalnikov za celo desetletje. Družbi Gorenje d.d. predlagam tudi, da pri razkrivanju kazalnikov razkrije še način izračuna, saj različna podjetja izračunavajo različne kazalnike na različne načine, marsikateri bralec pa ne pozna načina izračuna posameznega kazalnika in si ga zato lahko napačno interpretira.

Poleg analize poslovanja je za obstoječe in potencialne investitorje zelo pomembno razkritje o tveganjih. Družba Gorenje d.d. je v letnem poročilu sicer posvetila poglavje tudi temi obvladovanja tveganj, vendar v glavnem navaja le teoretične opredelitve tveganj, opisi ukrepov za njihovo odpravo oziroma zmanjševanje pa so razmeroma skopi oziroma premalo razčlenjeni. Predlagam, da v prihodnje v tem poglavju, poleg razvrščanja in opisovanja posameznih vrst tveganja, predstavi tudi mersko izražena razmerja, uporabo ukrepov in obseg možnih negativnih vplivov predvsem po posameznih vrstah finančnih tveganj.

5.2 Predlogi za razkritja z vidika širše družbe

5.2.1 Družbeno poročanje

Družbeno poročanje izhaja iz tematike družbene odgovornosti na eni strani in iz tematike etike in ekonomije na drugi strani. Družbena odgovornost podjetja pomeni, da je le-to odgovorno za svoje aktivnosti, ki vplivajo na skupnost ljudi in njihovo okolje. Negativne vplive na družbeno okolje mora gospodarska družba ugotoviti in jih skušati popraviti, kar pomeni, da se mora odpovedati delu dobička, če njegova aktivnost resno prizadeva kakšno interesno skupino. Družbena odgovornost so torej vrednote in politika delovanja tistih podjetij, ki želijo zmanjševati negativne družbene in okoljske vplive ter ustvariti dodatno vrednost za skupnost (Janežič, 2004, str. 1).

Z družbenim poročanjem se razkrije družbene odgovornosti, kar pomeni, da je družbeno poročanje razširitev pojma družbene odgovornosti. Poleg navedene vloge družbeno poročanje tudi:

- ocenjuje vplive, ki jih imajo aktivnosti gospodarske družbe na družbo;
- meri učinkovitost in uspešnost družbenih programov, ki jih izvaja gospodarska družba;
- predstavlja notranji informacijski sistem, ki dopušča celovito analizo sredstev in družbenih vplivov gospodarske družbe.

Med nefinančne informacije sodijo tudi tiste o odnosu do okolja, zaposlenih, spoštovanju človekovih pravic ipd. Torej vse tisto, kar uvrščamo pod družbeno odgovornost podjetja. Družbeno poročanje se nanaša na družbene in okoljske učinke ekonomskih delovanj in je proces komuniciranja gospodarskih družb s posameznimi interesnimi skupinami znotraj gospodarske družbe in tudi širšo javnostjo (Gray et al., 1996, str. 3).

Družbena poročila so analiza družbene politike z vprašanjem o tem, ali so se izboljšale objektivne življenjske razmere in subjektivna blaginja na eni strani in na drugi, preko ravni posameznikov, ali se je izboljšala kakovost družbe (Zapf, 2002, str. 903).

Vloga družbenega poročanja je razkritje družbene odgovornosti. To pomeni, da je družbeno poročanje dejansko posledica družbene odgovornosti. Poleg te navedene vloge družbeno poročanje tudi ocenjuje vplive, ki jih imajo aktivnosti gospodarske družbe na družbo, meri učinkovitost in uspešnost družbenih programov, ki jih izvaja gospodarska družba in predstavlja notranji informacijski sistem, ki dopušča celovito analizo sredstev in družbenih vplivov gospodarske družbe (Tilling, 2001, str. 2).

Družbeno poročilo kot dokument nima večje vrednosti, če ne informira deležnikov, vodi k pogovoru z deležniki ali vpliva na odnos med podjetjem in deležniki. Velikokrat se namreč zgodi, da je sestava družbenega poročila odvisna od ekonomskih dejavnikov in predstavlja del promocije družbe (Swift, 2001, str. 18). Leta 2002 so ameriški akademiki izvedli raziskavo o vplivu različnih faktorjev na družbeno poročanje, še posebej o naravnem okolju. Raziskave so pokazale, da sta višina obveznih razkritij ter spremembe v vedenju in vrednotah vodilnih v podjetju faktorja, za katera velja, da imata najmočnejši vpliv na splošne trende v poročanju (Harrison et al., 2005, str. 213).

Družba Gorenje d.d. je v svojem letnem poročilu za leto 2005 namenila veliko prostora za poročilo o družbeni odgovornosti, kar je zelo dober korak, saj s tem javnosti sporoča, da v svojem podjetju posebno pozornost posvečajo zaposlenim, ožji in širši družbeni skupnosti, uporabnikom izdelkov in storitev ter naravnemu okolju.

5.2.2 Predlogi za izboljšavo razkritij v poročilu o družbeni odgovornosti

V procesu družbenega poročanja je pomembno priznanje, da gre za demokratičen mehanizem, da obstajajo različni pogledi in interesi interesnih skupin, da imajo interesne skupine pravico do informacij, da se v kompleksnih in konfliktnih situacijah pojavi potreba po formalnih družbenih poročilih in da je proces družbenega poročanja dinamičen in se s časom razvija ter zahteva nenehne izboljšave (Gray et al., 1997, str. 330).

Posamezne interesne skupine imajo seveda različne vplive na podjetje. Glede na te vplive podjetje določi prioritete, torej katerim interesnim skupinam bo poskušalo najbolje ugoditi, temu prilagodi svoje aktivnosti in kasneje tudi prostovoljna razkritja v letnem poročilu.

V preteklosti podjetja z vsemi omenjenimi deležniki niso komunicirala z letnimi poročili, ampak so delovala na podlagi medsebojnega zaupanja z deležniki, toda sčasoma so deležniki najprej želeli vedeti nekaj o aktivnostih podjetja, danes pa se je pojavila potreba po konkretnih informacijah. Gre za premik od t. i. kulture »trust me« preko kulture »tell me« do kulture »show me« (Owen, Swift, 2000, str. 98). Z razvojem medijev pa deležniki prihajajo tudi do informacij, ki jih je podjetje namerno prikrilo. Za podjetje je torej bolje, da izda družbeno poročilo, v katerem razkrije pozitivne in negativne družbene vplive svojih aktivnosti, saj je s tem omogočena pojasnitev sedanje situacije in predstavitev načrtovanih izboljšav. V nasprotnem primeru pa obstaja nevarnost pristranskih ocen negativnih vplivov podjetniških aktivnosti s strani medijev (Janežič, 2004, str. 12).

V družbenem poročilu je družba Gorenje d.d. razkrila informacije, ki so pomembne predvsem za zaposlene, kupce ter za širšo družbeno skupnost, kot so javnost, družbeni aktivisti, mediji in drugi.

Kar zadeva zaposlene so informacije, ki bi jih bilo dobro razkriti v letnem poročilu, naslednje:

- informacije o strukturi zaposlenih,
- informacije o družbenih aktivnostih,
- informacije o politiki enakih možnosti,
- informacije o nadomestilih in spodbudah,
- informacije o zdravju in varnosti.

Družba Gorenje d.d. je v svojem letnem poročilu za leto 2005 razkrila večino teh informacij v okviru poročila o družbeni odgovornosti. V družbi Gorenje d.d. dajejo zelo velik poudarek izobraževanju zaposlenih, zato so v letnem poročilu, poleg izobrazbene strukture zaposlenih, razkrili tudi podatke, ki kažejo na to, koliko zaposlenih se dodatno izobražuje in kakšne so bile mere uspešnosti izobraževanja. V družbi Gorenje d.d. so opravili tudi merjenje zadovoljstva zaposlenih in v letnem poročilu navedli tudi kritike, ki jih navajajo zaposleni in se nanašajo predvsem na delovne pogoje. Da pa ne bi ostalo pri tem, je družba Gorenje d.d. razkrila tudi aktivnosti za izboljšanje delovnih pogojev.

Pri razkrivanju odgovornosti do zaposlenih v letnem poročilu družbe Gorenje d.d. pogrešam informacije o družbenih aktivnostih in informacije o nadomestilih in spodbudah. Te informacije so pomembne predvsem za zaposlene same, saj jim dajejo motivacijo za nadaljnje delo, ki pa je nujno potrebna za višjo produktivnost zaposlenih. Družbene aktivnosti so za sprostitev zaposlenih najprimernejše, le-ta pa jim daje novo energijo za delo, zato je zaželeno, da so zaposleni seznanjeni z aktivnostmi, ki so se in se bodo izvajale v družbi. Nadomestila in spodbude pa so zaželene z vidika večje motiviranosti zaposlenih. Nagrade delavce namreč spodbujajo k vlaganju večjega truda v svoje delo. V primeru, da

zaposleni niso seznanjeni z modelom nagrajevanja, niso motivirani in tako ne zvišajo svoje produktivnosti.

Kar zadeva kupce oz. potrošnike so informacije, ki bi jih bilo dobro razkriti v letnem poročilu, naslednje:

- informacije o značilnostih in analizi trga,
- informacije o sistemu kakovosti,
- informacije o oceni zadovoljstva kupcev,
- informacije o pogodbenih odnosih.

Tudi te informacije je družba Gorenje d.d. razkrila v letnem poročilu za leto 2005, saj se zaveda, da so prispevek kupcev podjetju predvsem denarna sredstva z nakupi njihovih izdelkov. Ta denarna sredstva pa so uporabljena za spodbude ostalim deležnikom.

Res je, da si kupci ne vzamejo veliko časa za podrobno branje letnega poročila oz. si ga sploh ne vzamejo. To še ne pomeni, da družbi Gorenje d.d. teh informacij v letnem poročilu ni potrebno razkriti. Nasprotno, potrebno jih je razkrit, saj ti deležniki prejemajo informacije predvsem od medijev, ki pa si vzamejo čas za branje letnega poročila. Če so te informacije v letnem poročilu razkrite, bodo mediji družbi mnogo bolj naklonjeni oz. bodo o tem poročali. Mediji pogosto podajajo zelo subjektivne ocene in jih prejemniki informacij tako tudi sprejemajo. Zato je pomembno, da mediji pridobijo o družbi Gorenje d.d. pozitivno mnenje. Predlagam pa tudi, da družba Gorenje d.d. izda posebno poročilo oziroma brošurico, namenjeno samo obstoječim in potencialnim kupcem, saj se kupci pri branju letnega poročila preveč zamudijo in ga zato neradi prebirajo. Poleg tega to posebno poročilo oziroma brošurica, namenjena kupcem, predstavlja neke vrste reklamo za samo podjetje, čeprav v njem ne reklamirajo izdelkov.

Večino deležnikov oziroma vsaj tiste, ki si z družbo Gorenje d.d. delijo življenjski prostor, pa še posebej zanimajo razkritja v zvezi z ravnanjem z okoljem. V preteklosti so namreč podjetja v želji po čim večjem dobičku ter hitrem razvoju in rasti s svojim poslovanjem čezmerno izčrpavala naravne vire in onesnaževala naravno okolje, številne stroške, ki so pri tem nastajali, pa so preprosto prevalila na celotno družbo. Dandanes je večini ljudi jasno, da so posledice onesnaževanja in škodljivih sprememb naravnih razmer kritične, zato mora človek nujno spremeniti svoj način delovanja, ki bo omogočal tudi ohranjanje naravnega okolja.

Podjetja se zaradi tega vse pogosteje soočajo z različnimi interesnimi skupinami, ki od njih želijo različne informacije. Agencije za varovanje okolja, naravovarstvene organizacije in lokalne skupnosti želijo informacije o vplivu podjetja na naravno okolje, davčno upravo, delničarje, investitorje in poslovodstvo podjetja pa zanimajo stroški ter sredstva in obveznosti iz naslova naravnega okolja (Vidic, 2006, str. 1–2).

Družba Gorenje d.d. je prvo podjetje v Sloveniji, ki je bilo vključeno v sistem EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) in poleg družbenega poročila objavlja tudi okoljevarstveno poročilo. Da lahko pripravi okoljevarstveno poročilo, mora voditi poslovodno računovodstvo naravnega okolja.

Poslovodno računovodstvo naravnega okolja znotraj podjetja (Vidic, 2006, str. 150):

- ugotavlja gospodarske koristi od uporabe okolju prijazne tehnologije in okoljevarstvene zaščite;
- spremlja vplive podjetja na naravno okolje v nadenarnih merskih enotah;
- vključuje informacije o teh stroških in koristih v vsakodnevne poslovne odločitve.

Družbi Gorenje d.d. predlagam, da se v prihodnje še bolj osredotoči na pripravljane poročila o odgovornosti do naravnega okolja ter v razkritja, poleg količinskih podatkov, vključi še denarno izražene, torej stroške ravnanja z okoljem. Stroške, ki so neposredno povezani z ravnanjem z okoljem, naj družba Gorenje d.d. razkrije med razkritji k računovodskim izkazom. Primeri zanje so stroški ravnanja z odpadno vodo, ravnanja z odpadnimi plini in zrakom, ravnanja s trdimi odpadki, obnovitve industrije, recikliranja, analiziranja, nadziranja in drugi. Povezane stroške ravnanja z okoljem, ki so nastali zaradi plačil kazni zaradi neizpolnjevanja okoljevarstvene zakonodaje in zaradi kompenzacije tretjim osebam, ki so posledica izgube ali poškodbe zaradi preteklega onesnaženja ali uničenja okolja, pa naj družba Gorenje d.d. izkaže ločeno.

Na drugi strani pa je družba Gorenje d.d. s stroški nekaterih aktivnosti ustvarila prihranke. Primer so prihodki iz recikliranja in prihrank stroškov energije. Predlagam, da tudi te v prihodnje vključi v pojasnila k računovodskim izkazom.

Seveda pa so poleg vrednostno izraženih rezultatov ravnanja z okoljem pomembni tudi nadenarno izraženi rezultati. Okolju prijaznejša proizvodnja ima namreč pozitivne učinke tudi na samo okolje, ki je prijaznejše za življenje in katerih učinke je težko izmeriti. Družbi Gorenje d.d. zato predlagam, da v razkritjih opiše tudi kvalitativne učinke, ki jih ima okolju prijaznejša proizvodnja in izdelki, v smislu zmanjšanje različnih rakavih obolenj, čistejšega zraka in vode itd., četudi je učinke težko izmeriti.

6 SKLEP

V preteklosti družbam zaradi zaupanja deležnikov ni bilo potrebno komunicirati z letnimi poročili. Vendar pa so nedavni razvpiti finančni škandali, ki se začenjajo z razkritjem nekajletnih manipulacij računovodskih izkazov, spodbudili zanimanje deležnikov o aktivnostih družbe ter njenih vplivov na življenje širše družbe. Deležniki so pričeli pritiskati na družbe za večje razkrivanje informacij. Informacije, ki so jih družbe poskušale namerno prikriti, so z razvojem medijev tako dosegle vse deležnike. S prikrivanjem informacij je torej družba lahko izgubila zaupanje deležnikov, zato je zanjo bolje, da jim v letnem poročilu predstavi tudi negativne družbene vplive svojih aktivnosti, jim tako pojasni sedanjo situacijo in predstavi načrtovane izboljšave.

Zato morajo gospodarske družbe pripravi letnega poročila nameniti veliko pozornost. Pri tem se morajo odločiti, katere in koliko informacij vključiti v letno poročilo, da bodo zagotovili porabnikom informacij preglednost poslovanja, hkrati pa mora biti obseg informacij takšen, da si gospodarska družba z razkrivanjem informacij ne povzroča škode.

Gospodarska družba mora svoje letno poročilo in s tem tudi računovodsko poročilo sestaviti jasno in pregledno ter v njem resnično in pošteno prikazati svoje poslovanje. V Sloveniji vsebino letnih poročil predpisuje zakon o gospodarskih družbah in slovenski računovodski standardi. Posebej natančne so še določbe za pripravo poročil družb, za katere velja obveznost revidiranja. To so velike in srednje delniške družbe, velike družbe z omejeno odgovornostjo, povezane družbe in družbe, katerih vrednostni papirji kotirajo na borzi.

Letno poročilo je sestavljeno iz treh jasno prepoznavnih temeljnih sestavin, in sicer uvodnega dela, poslovnega poročila in računovodskega poročila. Uvodni del na kratko prikaže uspešnost poslovanja v obliki alinej, grafov, shem in tabel. Poslovno poročilo predstavlja mehki del poročila s prostovoljnimi razkritji in dopušča več svobode in ustvarjalnosti avtorjem poročila. Računovodsko poročilo pa vsebuje računovodske informacije, torej temeljne računovodske izkaze ter obvezna in prostovoljna razkritja k njim. Seveda je obseg obveznih razkritij v veliki meri odvisen od tega, ali je družba zavezana reviziji ali ne.

Vedno več podjetij pa se v svojih letnih poročilih odloča za predstavitev poročila o družbeni odgovornosti. Predstavljajo torej svoje družbeno odgovorno delovanje oziroma svoja prizadevanja za trajnostni razvoj. To zajema tudi poročanje o varstvu okolja in zaposlencih, kar predpisuje tudi zakon o gospodarskih družbah, v poslovnem poročilu je namreč bilo potrebno te informacije, če so pomembne, vključiti v letno poročilo že za leto 2004.

LITERATURA

1. Atrill Peter, McLaney Eddie: Accounting and finance for non-specialists. Harbow : Redwood Books, 1996. 407 str.
2. Bennett Martin, James Peter, Klinkers Leon: Sustainable Measures: Evaluation and Reporting of environmental and Social Performance. B.k. : Greenleaf Publishing, 1999. 586 str.
3. Black Geoff: Applied Financial Accounting and Reporting. Oxford : Oxford University Press, 2004. 306 str.
4. Džajić Ljubica: Računovodske usmeritve v zvezi z oslabitvijo sredstev po MRS 36. Iks, Ljubljana, 1999, 11, str. 146–153
5. Gray Rob, Owen Dave, Adams Carol: Accounting & accountability: changes and challenges in corporate social and environmental reporting. London : Prentice-Hill, 1996. 332 str.
6. Gray Rob et al.: Struggling with the praxis of social accounting. Accounting, Auditing and Accountability Journal, Bradford, 1997, 11, str. 325–364
7. Harrison Rob, Shaw Dierdre, Newholm Terry: The Ethical Consumer. B.k. : Sage Publications, 2005. 280 str.
8. Horvat Tatjana: Prostovoljna razkritja v letnem poročilu in njihova povezava z obveznimi razkritji. Revizor, Ljubljana, 2003, 2, str. 61–89
9. Horvat Tatjana: Sestavitev letnega poročila s poudarkom na poslovnem poročilu. Revizor, Ljubljana, 2003a, 1, str. 25–43
10. Horvat Tatjana: Letna poročila: kako razkrivati ravno prav informacij. Finance, Ljubljana, 2004, 15.3.2004, str. 3
11. Horvat Tatjana: Učinkovit prikaz razkritij v letnem poročilu za presojanje uspešnosti poslovanja podjetja. Ljubljana : Revizor, 2004a, 2, 24–54 str.
12. Horvat Tatjana: Analiza poslovanja v letnem poročilu kot podlaga za ugotavljanje gospodarnosti podjetja. Revizor, Ljubljana, 2005, 3–4, str. 28–48
13. Jaklič Marko: Družbeno odgovorno poslovanje in poslovna etika. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1996. 178 str.
14. Janežič Majda: Družbeno poročanje. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 51 str.
15. Kavčič Slavka: Analiziranje za pripravo letnega poslovnega poročila podjetij. Analiziranje za potrebe strateškega odločanja ter dosežki analitske prakse in teorije. 4. strokovno posvetovanje o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije. Ljubljana : Zveza ekonomistov Slovenije, 1998, str. 7–22

16. Kavčič Slavka: »Več in bolje« pri izgrajevanju sodobnih računovodskih metod in modelov. 10. Forum odločnosti in mojstrstva. Otočec : Zveza ekonomistov Dolenjske in Bele krajine, 1998a, str. 24–35
17. Odar Marjan: Poročanje zunanjim uporabnikom računovodskih informacij. Iks, Ljubljana, 2000, 2/3, str. 9–31
18. Odar Marjan: Računovodsko poročanje za leto 2005. Iks, Ljubljana, 2006, 1–2, str. 7–20
19. Owen David, Swift Tracey: Introduction Social accounting, reporting and auditing: Beyond the rhetoric? Business Ethics. Blackwell Business, Oxford, 2001, str. 4–13
20. Razpet Aleš, Verčič Dejan: Program upravljanja odnosov z vlagatelji. Pristop, Ljubljana, 1995, 8, str. 29–32
21. Razpet Aleš: Odnosi z vlagatelji. Teorija in praksa, Ljubljana, 1998, 4, str. 671–685
22. Razpet Aleš, Tič Vesel Marjeta, Verčič Dejan: Komuniciranje s finančnimi javnostmi. Ljubljana : GV Založba, 2003. 176 str.
23. Stittle John: Annual Reports. B.k. : Gower Publishing, Ltd., 2003. 270 str.
24. Thill John, Bovee Courtland L.: Excellence in Business Communication. Third edition. New York : McGraw-Hill, 1996. 516 str.
25. Thomas Friedlob George: Keys to Reading an Annual Report. Barron`s. B.k. : 2001. 180 str.
26. Tilling Matt: Corporate social reporting: A Cook`s Tour. Australia : School of Commerce. [URL:<http://www.ssn.flinders.edu.au/commerce/researchpapers/01-9.htm>], 11. 10. 2001.
27. Turk Ivan et al.: Finančno računovodstvo. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1999. 841 str.
28. Turk Ivan: Pojemovnik računovodstva, financ in revizije. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2002. 1082 str.
29. Turk Ivan, Kavčič Slavka, Kokotec-Novak Majda: Poslovodno računovodstvo. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2003. 856 str.
30. Vezjak Blanka: Zakonsko zahtevana razkritja v letnih poročilih. Revizor, Ljubljana, 2002, 10, str. 29–48
31. Vezjak Blanka: Razkritja k bilanci stanja in izkazu poslovnega izida v letnih poročilih 2005 za podjetja, zavezana reviziji. Ljubljana : Iks, 2006. 1–2, 115–129 str.
32. Vezjak Blanka: Razkritja k bilanci stanja in izkazu poslovnega izida v letnih poročilih 2005 za podjetja, ki niso zavezana reviziji. Iks, Ljubljana, 2006a, 1–2, str. 111–114

33. Vidic Darjana: Poslovodno računovodstvo za potrebe poročanja o naravnem okolju. 9. letna konferenca računovodij, Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2006, str. 149–168
34. Zapf Wolfgang: Raziskovanje blaginje in družbeno poročanje, Teorija in praksa, Ljubljana, 2002, str. 895–907

VIRI

1. Koritnik Rakela Silva: SRS 2006: Pomembnejše spremembe, Ljubljana, 2006.
2. Letno poročilo 2005. Velenje : Skupina Gorenje in družba Gorenje d.d., 2006. 197 str.
3. Mednarodni računovodski standardi. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1993.
4. Model ocenjevanja letnih poročil za leto 2006. [www.finance-on.net].
5. Slovenski računovodski standardi. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2006.
6. Sustainability reporting guidelines. Boston : Global Reporting Initiative, 2002. 94. str.
7. Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 42/2006).

PRILOGE

PRILOGA 1: Splošna pravila o letnem poročilu (Uradni list RS 42/2006)

SPLOŠNA PRAVILA O LETNEM POROČILU

60. člen

(letno poročilo)

(1) Letno poročilo družb iz prvega odstavka 57. člena tega zakona je sestavljeno iz:

- bilance stanja,
- izkaza poslovnega izida,
- izkaza denarnih tokov,
- izkaza gibanja kapitala,
- priloge s pojasnili k izkazom, in
- poslovnega poročila iz 70. člena tega zakona.

Računovodski izkazi iz prve do četrte alineje tega odstavka in priloga s pojasnili k izkazom kot celota sestavljajo računovodsko poročilo.

(2) Letno poročilo majhnih kapitalskih družb, z vrednostnimi papirji katerih se ne trguje na organiziranem trgu, je sestavljeno vsaj iz:

- bilance stanja,
- izkaza poslovnega izida, in
- priloge s pojasnili k izkazom.

(3) Letno poročilo družb in podjetnikov iz tretjega odstavka 53. člena tega zakona je sestavljeno vsaj iz:

- bilance stanja, in
- izkaza poslovnega izida.

(4) Bilanca stanja prikazuje stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev ob koncu poslovnega leta.

(5) Izkaz poslovnega izida prikazuje prihodke, odhodke in poslovni izid v poslovnem letu.

(6) Izkaz gibanja kapitala prikazuje gibanje posameznih sestavin kapitala v poslovnem letu, vključno z uporabo čistega dobička in pokrivanjem izgube.

(7) Izkaz denarnih tokov prikazuje gibanje prejemkov in izdatkov ali pritokov in odtokov v poslovnem letu ter pojasnjuje spremembe pri stanju denarnih sredstev.

(8) Letnemu poročilu se, kadar obstaja, priloži revizijsko poročilo, predlog za uporabo bilančnega dobička in poročilo o razmerjih z obvladujočo družbo, ki pa niso sestavni deli letnega poročila.

61. člen

(splošno pravilo)

(1) Letno poročilo mora biti sestavljeno jasno in pregledno. Izkazovati mora resničen in pošten prikaz premoženja in obveznosti družbe, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida.

(2) Če uporaba določb 62. do 70. člena tega zakona in slovenskih računovodskih standardov ali mednarodnih standardov računovodskega poročanja ne zadošča za resničen in pošten prikaz iz prejšnjega odstavka, mora priloga k izkazom vsebovati ustrezna pojasnila.

(3) Če v izjemnih primerih zaradi uporabe posameznih določb 62. do 70. člena tega zakona ni mogoče izpolniti obveznosti iz prvega odstavka tega člena, se taka določba ne sme uporabiti, če se z opustitvijo njene uporabe doseže resničen in pošten prikaz iz prvega odstavka tega člena. V takem primeru je treba v prilogi k izkazom pojasniti razloge za opustitev uporabe posamezne določbe in opisati, kakšne učinke bi imela uporaba take določbe na prikaz premoženja in obveznosti družbe, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida.

PRILOGA 2: Vsebina poslovnega poročila

70. člen (poslovno poročilo)

(1) Poslovno poročilo mora vsebovati vsaj pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vključno z opisom bistvenih tveganj in negotovosti, ki jim je družba izpostavljena.

(2) Pošten prikaz mora biti uravnotežena in celovita analiza razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, ki ustreza obsegu in vsestranskosti njenega poslovanja. Analiza mora v obsegu, ki je potreben za razumevanje razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vsebovati ključne računovodske, finančne, in če je to potrebno, druge kazalce, kazalnike in druge pokazatelje, ki vključujejo tudi informacije, povezane z varstvom okolja in delavci. Analiza vključuje ustrezno sklicevanje na zneske v računovodskih izkazih in potrebna dodatna pojasnila.

(3) V poslovnem poročilu morajo biti prikazani tudi:

- vsi pomembnejši poslovni dogodki, ki so nastopili po koncu poslovnega leta;
- pričakovani razvoj družbe;
- aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja, in
- obstoj podružnic družbe.

(4) Če je to pomembno za presojo premoženja in obveznosti družbe, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida, morajo biti v poslovnem poročilu prikazani tudi cilji in ukrepi upravljanja finančnih tveganj družbe, vključno z ukrepi za zavarovanje vseh najpomembnejših vrst načrtovanih transakcij, za katere se posli zavarovanja računovodsko posebej prikazujejo, ter izpostavljenost družbe cenovnim, kreditnim, likvidnostnim tveganjem in tveganjem v zvezi z denarnim tokom.

(5) Poslovno poročilo vključuje tudi izjavo o upravljanju družbe, ki vključuje navedbo, ali družba pri svojem poslovanju uporablja kakšen kodeks, navedbo tega kodeksa, njegovo javno dostopnost ter navedbo posameznih določb kodeksa, ki jih družba ni upoštevala, z utemeljitvijo.

(6) Poslovno poročilo družb, ki so zavezane k uporabi zakona, ki ureja prevzeme, mora vsebovati tudi podatke po stanju na zadnji dan poslovnega leta in vsa potrebna pojasnila o:

1. strukturi osnovnega kapitala družbe, vključno z vsemi vrednostnimi papirji, kot jih določa zakon, ki ureja prevzeme, (v nadaljnjem besedilu tega odstavka: vrednostni papirji) družbe, ki niso uvrščeni na organiziran trg vrednostnih papirjev, zlasti z navedbo:

- pravic in obveznosti, ki jih zagotavljajo delnice ali delnice posameznega razreda, in
- če obstaja več razredov delnic, delež osnovnega kapitala, ki ga predstavlja posamezen razred;

2. vseh omejitvah prenosa delnic, zlasti:

- omejitvah imetništva vrednostnih papirjev, in
- potrebah po pridobitvi dovoljenja družbe ali drugih imetnikov vrednostnih papirjev za prenos delnic;

3. pomembnem neposrednem in posrednem imetništvu vrednostnih papirjev družbe, v smislu doseganja kvalificiranega deleža, kot ga določa zakon, ki ureja prevzeme, in sicer:

- ime in priimek ali firmo imetnika,
- število vrednostnih papirjev in delež, ki ga predstavljajo v osnovnem kapitalu družbe, in
- naravo imetništva.

Oseba je posredni imetnik vrednostnih papirjev, če jih ima druga oseba za njen račun, ali če lahko zagotovi, da se pravice iz njih izvršujejo v skladu z njeno voljo;

4. vsakemu imetniku vrednostnih papirjev, ki zagotavljajo posebne kontrolne pravice:

- ime in priimek ali firmo imetnika, in
- naravo pravic;

5. delniški shemi za delavce, če jo družba ima, delnic, na katere se le-ta nanaša, in o načinu izvajanja kontrole nad njo, če kontrolnih pravic ne izvajajo delavci neposredno;

6. vseh omejitvah glasovalnih pravic, zlasti:

- omejitvah glasovalnih pravic na določen delež ali določeno število glasov,
- rokih za izvajanje glasovalnih pravic, in
- dogovorih, pri katerih so s sodelovanjem družbe finančne pravice, ki izhajajo iz vrednostnih papirjev, ločene od lastništva vrednostnih papirjev;

7. vseh družbi znanih dogovorih med delničarji, ki lahko povzročijo omejitev prenosa vrednostnih papirjev ali glasovalnih pravic;

8. pravilih družbe o:

- imenovanju ter zamenjavi članov organov vodenja ali nadzora, in
- spremembah statuta;

9. pooblastilih članov posloводства, zlasti pooblastilih za izdajo ali nakup lastnih delnic;

10. vseh pomembnih dogovorih, katerih stranka je družba, ki pričnejo učinkovati, se spremenijo ali prenehajo na podlagi spremembe kontrole v družbi, ki je posledica ponudbe, kot jo določa zakon, ki ureja prevzeme, in učinke takšnih dogovorov. To ni potrebno, če bi razkritje dogovora družbi lahko pomembno škodovalo, razen če je družba zavezana k razkritju dogovorov na podlagi drugih predpisov;

11. vseh dogovorih med družbo in člani njenega organa vodenja ali nadzora ali delavci, ki predvidevajo nadomestilo, če ti zaradi ponudbe, kot jo določa zakon, ki ureja prevzeme:

- odstopijo,
- so odpušteni brez utemeljenega razloga, ali
- njihovo delovno razmerje preneha.

PRILOGA 3: Vsebina priloge k izkazom

69. člen (vsebina priloge k izkazom)

(1) Poleg podatkov in pojasnil, ki jih mora vsebovati priloga k izkazom po drugih členih tega poglavja in po slovenskih računovodskih standardih ali mednarodnih standardih računovodskega poročanja, mora vsebovati tudi:

1. metode, ki so bile uporabljene za vrednotenje posameznih postavk v računovodskih izkazih, in metode, ki so bile uporabljene za izračun odpisov vrednosti. Pri postavkah, ki se izvirno glasijo na tujo valuto, mora biti pojasnjen tudi tečaj in način, po katerem so bile preračune v domačo valuto;

2. podatke za vsako družbo, v kapitalu katere je družba sama neposredno ali po osebi, ki deluje za račun družbe, udeležena z najmanj 20%:

- njeno firmo in sedež,
- delež, s katerim je udeležena pri njenem kapitalu, in
- višino njenega lastnega kapitala in njen poslovni izid v poslovnem letu. Teh podatkov ni treba razkriti, če so nepomembni za resničen in pošten prikaz po prvem odstavku 61. člena tega zakona. V zvezi z družbo, ki letnega poročila ne objavlja javno in v katere kapitalu je družba neposredno ali posredno udeležena z manj kot 50%, ni treba izkazati podatkov o višini njenega lastnega kapitala in njenem poslovnem izidu;

3. če je družba družbenik v drugi družbi in neomejeno osebno odgovarja za obveznosti te družbe: podatke o firmi, sedežu in pravnoorganizacijski obliki te druge družbe. Teh podatkov ni treba razkriti, če so nepomembni za resničen in pošten prikaz po prvem odstavku 61. člena tega zakona;

4. če ima družba odobreni kapital ali je pogojno povečala osnovni kapital: višino odobrenega kapitala in število ter najmanjši emisijski znesek delnic, ki so bile v poslovnem letu izdane za odobreni kapital ali na podlagi pogojnega povečanja osnovnega kapitala;

5. če ima družba lastne deleže ali je med poslovnim letom imela lastne deleže:

- število, znesek in delež lastnih deležev v osnovnem kapitalu, ki jih je družba ali tretja oseba za račun družbe pridobila ali odtujila v poslovnem letu, datum njihove pridobitve, razlog za pridobitev ali odtujitev lastnih deležev in denarno vrednost nasprotne dajatve;
- število, znesek in delež lastnih deležev v osnovnem kapitalu, ki jih je družba ali tretja oseba za račun družbe v poslovnem letu sprejela v zastavo;
- skupno število, skupni znesek in skupni delež lastnih deležev v osnovnem kapitalu, katerih imetnik je družba ali tretja oseba za račun družbe in jih ima v zastavi družba ali tretja oseba za račun družbe na bilančni presečni dan letne bilance stanja;

6. če je družba izdala več razredov delnic: število delnic vsakega razreda in njihov najmanjši emisijski znesek;

7. če je družba izdala dividendne obveznice, zamenljive obveznice, obveznice s prednostno pravico do nakupa delnic ali druge vrednostne papirje, ki dajejo imetniku pravico do udeležbe v dobičku družbe ali pravico do nakupa ali zamenjave za delnice družbe za vsako od teh vrst vrednostnih papirjev: njihovo število in pravice, ki iz njih izhajajo;

8. razčlenitev in pojasnilo zneskov rezervacij, izkazanih pod postavko druge rezervacije, če je obseg teh rezervacij pomembnejši;

9. višina vseh obveznosti z rokom dospelosti, daljšim od petih let, ločeno za vsako postavko obveznosti iz prvega, drugega, tretjega ali petega odstavka 65. člena tega zakona;

10. višina vseh obveznosti, ki so zavarovane s stvarnim jamstvom (zastavno pravico in podobno), s podatki o obliki in načinu zagotovitve stvarnega jamstva, ločeno za vsako postavko obveznosti iz prvega, drugega, tretjega ali petega odstavka 65. člena tega zakona;

11. skupni znesek finančnih obveznosti, ki niso izkazane v bilanci stanja, če so ti podatki pomembni za oceno finančnega položaja družbe. Pri tem morajo biti ločeno izkazane obveznosti iz izplačila pokojnin in obveznosti do družb v skupini;

12. razčlenitev čistih prihodkov od prodaje po posameznih področjih poslovanja družbe ali posameznih zemljepisnih trgih, če se glede organizacije prodaje proizvodov, ki so značilni za redno poslovanje, ali opravljanja storitev, ki so značilne za redno poslovanje družbe, posamezna področja poslovanja družbe ali posamezni zemljepisni trgi, na katerih posluje družba, med seboj pomembno razlikujejo. Teh podatkov ni treba razkriti, če bi zaradi tega družbi lahko nastala pomembnejša škoda, mora pa biti v prilogi k izkazom pojasnjeno, da je bilo zaradi navedenih razlogov opuščeno razkritje podatkov iz prvega stavka te točke;

13. povprečno število delavcev v poslovnem letu, razčlenjeno po skupinah glede na izobrazbo;

14. če je bila uporabljena členitev izkaza poslovnega izida po tretjem odstavku 66. člena tega zakona: znesek stroškov dela v poslovnem letu iz 6. točke drugega odstavka 66. člena tega zakona;

15. razčlenitev kapitalskih rezerv v skladu s prvim odstavkom 64. člena tega zakona;

16. skupni znesek vseh prejemkov, ki so jih za opravljanje nalog v družbi v poslovnem letu prejeli člani posloводства, drugi delavci družbe, zaposleni na podlagi pogodbe, za katero ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, in člani nadzornega sveta, ločeno za vsako od teh skupin oseb;

17. predujmi in posojila, ki jih je družba ali njena podrejena družba odobrila članom posloводства, članom nadzornega sveta, drugim delavcem družbe, zaposlenim na podlagi pogodbe, za katero ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, ter poročstva družbe za obveznosti teh oseb, z navedenimi podatki, ločeno za vsako od teh skupin oseb:

- skupni znesek predujmov, neodplačanih posojil ali danih poroštev,
- obrestna mera in drugi pomembnejši pogoji posojila,
- skupni znesek odplačil iz naslova vračil posojil v poslovnem letu;

18. firmo in sedež obvladujoče družbe, ki sestavlja konsolidirano letno poročilo za najširši krog družb v skupini in v razmerju do katere je družba odvisna družba, ter navedbo kraja, kjer je mogoče dobiti to konsolidirano letno poročilo;

19. firmo in sedež obvladujoče družbe, ki sestavlja konsolidirano letno poročilo za najožji krog družb v skupini in v razmerju do katere je družba odvisna družba, ter navedbo kraja, kjer je mogoče dobiti to konsolidirano letno poročilo in

20. če je družba po 57. členu tega zakona zavezana k revidiranju: celotni znesek, porabljen za revizorja, in ločeno znesek, porabljen za:

- revidiranje letnega poročila,
- druge storitve revidiranja,
- storitve davčnega svetovanja, in
- za druge nerevizijske storitve.

(2) Družba lahko opusti razkritje podatkov o posamezni drugi družbi iz 2. ali 3. točke prejšnjega odstavka, če bi zaradi tega za to drugo družbo lahko nastala občutna škoda. V takem primeru mora biti v prilogi k izkazom opozorjeno, da je bilo opuščeno razkritje teh podatkov iz navedenih razlogov.

(3) Majhnim družbam v prilogi k izkazom ni treba razkriti ali pojasniti:

- podatkov iz 7. do 20. točke prvega odstavka tega člena, in
- podatkov iz drugega stavka četrtega odstavka 66. člena tega zakona, vendar pa morajo podatke iz 9. in 10. točke prvega odstavka tega člena prikazati skupno za vse postavke obveznosti.

(4) Srednjim družbam v prilogi k izkazom ni treba razkriti podatkov iz 12. točke prvega odstavka tega člena. Pri javni objavi poslovnega poročila lahko dodatno opustijo:

- podatke iz 7., 9. in 10. točke prvega odstavka tega člena, in
- podatke iz drugega stavka četrtega odstavka 66. člena tega zakona, vendar morajo podatke iz 9. in 10. točke prvega odstavka tega člena prikazati skupno za vse postavke obveznosti.